

SLOVENSKI TADRIAN

LETO III, ŠTEV. 15

Koper, petek 9. aprila 1954

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Napotilo za delo, ne zaključek

Težko prodira v naše glave zlasti vrsti ljudi, ki se bavijo z gospodarstvom tako »od danes do jutri«, da je osnova za vsak uspeh v podjetju, na vasi politična enotnost delovnih ljudi. To dejstvo poudarjajo tudi lokalni politični faktorji pa tudi osnovne organizacije Zveze komunistov, da ne govorimo o odborih Socialistične Zveze delovnih ljudi. Stalno opozarjanje na to dejstvo s strani naših vodstvenih organov ne najde primernega odmeva in največkrat se zamahne z roko, kot bi odganjali vsiljiv in nadležen mrčes. Tako gledanje se oprijemlje tudi tistih političnih delavcev, ki so prešli iz političnega dela na vodstvena mesta v podjetja, pa so se zagrizli v strokovno delo v kolektivu, (n. pr. volitve v delavske svete itd.).

In tako se zgodi, da pri izvajanju tudi pametnih in koristnih zamisli ne dobi podpore kolektiva, ki za to naseda ostanku zaostalosti v podjetju, ker ne gleda in ne more videti pred seboj celote ampak sebe in predvsem sebe in lastne koristi (odnos do družbenih sredstev proizvodnje). To so znaki slabega in pomanjkljivega političnega dela v kolektivu. Če bi analizirali razne negativne pojave in stališča posameznih podjetij, bi vedno našli isti koren: razrahljano politično enotnost in nizko politično zavest. Koliko tudi tehničnih težav manj bi imeli v podjetju, zadrugi, ustanovi, če bi imeli bolj aktivno politično življenje, kot ga imamo sicer. Danes se marsikje skriva tudi sovražnik naše družbene ureditve, kar bi ob aktivnem političnem življenju ne bilo mogoče. Prav tako bi lažje odkrivali »advokate« zaostalosti metod dela ali tiste, ki vlečejo nazaj, računajoč na zaostalost, ki smo jo podedovali iz preteklosti, zavajajo delovne ljudi s cenenimi frazami in ustvarjajo zmedo.

Socialistična zveza delovnih ljudi je prav tista organizacija, ki prav lahko in temeljito zdravi vse te in take pojave zaostalega gledanja pa tudi sovražnega delovanja negativnih elementov. Aktivna politična borba proti vsem, kar zavira graditev napredne socialistične družbene ureditve, je prvi pogoj za vsak uspeh podjetja, zadruge, ustanove. Socialistična zveza je poklicana, da obravnava vse probleme in vprašanja politične vzgoje, družbenega upravljanja s področja kulture in prosvete, politične vzgoje žena, mladine, zlasti naše vasi. Zato je osnovna naloga vseh aktivnih političnih delavcev, da vprašanju politične vzgoje ljudi posvetijo največjo pozornost. Vzgojiti moramo novega, domoljubnega, delovnega človeka; naloga, ki nikakor ni lahka.

Pred seboj imamo letne konference Socialistične zveze osnovnih organizacij in občinske konference. V tem času se tudi pripravljamo na delitev novih članskih izkaznic Socialistične zveze. Ob tej priložnosti in na teh konferencah ne smemo mimo teh vprašanj, prav tako ne smemo s 100% članstvom zabrisati vsako razliko med aktivnim, politično predvsem jasno opredeljenim članom in večnim godrnjačem, ki mu je vsaka naloga organizacije pretežka. Politično enotnost na socialističnih pozicijah bomo utrje-

vali tudi s tem, da ne bomo zabrisali razlike med dejanskim in formalnim članom Socialistične zveze. Istočasno se borimo proti praktični kampanjskega političnega dela, bomo stalni politični delavci povsod, ob vsakem času in na vsakem mestu in te konference naj ne zaključujejo obdobja politične aktivnosti, ampak naj bodo napotilo za še boljše, intenzivnejše in konstantno politično delo vseh organizacij in članov Socialistične zveze delovnih ljudi.

Ko se v Brdih razcvetajo češnje

Svetovna diplomacija je našim Bricem prav pred nosom zaloputnila gospodarska in kulturna vrata -- naravni izhod v Gorico. Na Goriškem gradu, v Števorjanu v Dolini pod Medano je znova zaplapolala italijanska trikotnica. Brice so kot miš ujeli v past teh nenaravnih mej. Nič čudnega, če je marsikateremu starejšemu Bricu ušla ostrina in odsekana kletvica na račun tistih diplomatov in na račun Italije. »Hu-

dič naj jih odnese, odkoder jih je prinesel.« je bilo slišati pogostoma v briških vaseh.

Trda so bila leta borbe, vse so Brice dali, da ne bi več občutili tujega jarma, da bi lažje živeli na svojih gričih. Kako lepa gospodarska prihodnost se jim je obetala, Gorica bo postala glavni odkupni trg za njihove dobre in sonca polne pridelke: zgodnje rdeče češnje, zelenjavo, grozdje. Čez noč so se vsi

ti upi razblinili v nič. Računi visokih diplomatov so odšli Gorico, več vasi in glavno cesto -- to damo Italiji.

Kaj zdaj! To vprašanje je šlo od ust do ust Bricev, ki so že s prvim dnem občutili na svojih kožah trdoto takih odštevanj. Edina vez s tisto Jugoslavijo, za katero so Brice dali toliko žrtev, je bila cesta čez Vrhovlje.

V velikanskih težavah, ki jih je tako stanje povzročalo Bricem, se je nekako polegalo celo tisto navdušenje, ki so ga Brice pokazali med NOB za partizane. Kdor pozna Brice, jim tega ni niti zameril.

V vseh velikih težavah, ki so zelo zavirale hitrejšo gospodarsko obnovo v Jugoslaviji, pa ljudska oblast ni pozabila na Brice. Brice niso imeli vode. To so dobro vedeli tudi že prejšnji oblastniki: nekdanja Avstrija in za njo Italija. Le napravili niso nič.

Ze lani je v prve večje vasi prišla voda, ki so jo speljali -- iz Soče. To je bil za Brda zgodovinski dogodek. Iz dveh velikanskih rezervoarjev na Vrhovljah se od glavne cevi odcepljajo stranske za posamezne vasi. Če bi vodovodno omrežje gledal iz zraka, bi dobil sliko, kot da dobra roka nudi Bricem darove.

Prav tako. Voda je za Brice tak dar, da ga danes ni mogoče oceniti. V Gonjačah, prvi briški vasi, sem vprašal:

»Kako je sedaj, ko ste dobili vodo?»

»Zdaj smo rešeni, Brice. Noben hudič se prej ni zmenil za naše težave in potrebe. Le jemali so vsi od prvega do zadnjega. Šele naša vlada nam je preskrbela vodo. Tistemu komandirju, ki je vodil delo pri napeljavi vode, smo voščili, da bi zdrav dočakal še sto let in potem brez trpljenja umrl.«

Naši dobri Brice! Še zdaj ne morejo verjeti, da jim voda teče iz pip v kuhinjah in na sredi vasi. Prej so jo morali zajemati v barijarjih in izvijih, skritih v robidovju in trnju. Nosili in vozili so jo po več kilometrov daleč. Ko je v eni izmed njihovih vasi zasumela voda iz pipe in oskropila okoli stoječe ljudi, se niso umaknili. Bilo jim je, kot da jim hladi bolečino, ki je žgala dolga stoletja.

Vodovodne cevi zasipljejo sedaj v Medani in v Vipolžah. Glavna cesta skozi vas je še vsa razrita. V globokem jarku ležijo nove cevi.

V Gornjem Cerovem so na sončnem prostoru zgradili novo šolo. Pred vhodom na dvorišče pa so postavili spominsko ploščo desetim talecm, ki so bili ustreljeni isti dan, kot je zgorelo 22 živih ljudi pri Petrelu.

Po vseh Brdih srečujes znake velikega upora in borbe. Skoraj je ni vasi, ki ne bi imela spomenika, ali pa na stenah hiš napisanega prispevka v NOB.

Zato pa jih težave niso vrgle iz življenjskega tira. Postopoma izboljšujejo in sadijo nove velike vinograde. Vso zimo so brneli traktorji in preoravali gričasto zemljo. Čez nekaj let bodo že pobirali grozdje. Življenje se ni ustavilo in se ne bo ustavilo tudi, če na Goriškem gradu, v ravnini pod Medano in na Sabotinu še plapolata trikotnica.

P. A.

VODA V BRDIH. ZADOVOLJNA STA, KER NE BO VEČ TREBA NOSITI VODE IZ GRAP

S seje OLO Koper

Nov odlok o davčnih stopnjah -

Posredovalnica za delo bo nadzirala zaposljevanje

Na zadnjem zasedanju okrajnega ljudskega odbora, ki je bilo preteklo soboto v Kopru, so bila med najvažnejšimi vprašanji na dnevnem redu razprava o novem odloku o davčnih stopnjah, poročilo okrajnega sodišča in razprava o predlogu zbora proizvajalcev glede zaposljevanja delovne sile in funkcije okrajne posredovalnice za delo.

Odlok o davčnih stopnjah, katerega sta oba zbora po vsestranskem obravnavanju sprejela, določa za leto 1954 isto davčno lestvico, ki je veljala v preteklem letu. Razlikuje pa se od lanskega po tem, da omenjena lestvica velja tudi za one posestnike, ki svoje zemlje ne obdelujejo sami, marveč jo dajejo v najem tretjim osebam. Kot je znano, so bili pretekla leta lastniki v podobnem primeru mnogo višje obdavčeni.

Do te spremembe je prišlo zaradi tega, ker se je v našem okraju struktura kmetijskih gospodarstev bistveno spremenila. Danes nimamo več takšnih lastnikov zemljišč, katerih osnovna dejavnost ni kmetijstvo. Lastnikov, ki bi preko zakupov, napolovičarstva in podobno, izkoriščali kmečko delovno silo. Zemljo dajejo v najem, in še to v zelo majhnem obsegu, predvsem lastniki, ki je sami zaradi povsem objektivnih razlogov ne morejo obdelati. To so starejši ljudje, vdove in podobno, ki jim je njihova posest edini vir dohodkov. Prav zaradi tega je odpadel vsak razredni moment in z njim tudi razlog za obstoj podobnega odloka.

V razpravi o poročilu okrajnega sodišča so nekateri odborniki dali več pripomb glede poslovanja sodišča. Predmet razprave so bili nekateri primeri zelo milih obsodb za dejanja, ki so po splošnem javnem mnenju zahtevala ostrejšo kazni. Tako je bil n. pr. privatni podjetnik Casetti zaradi tega, ker je pred finančnimi organi, da se izogne obdavčenju, prikril okrog milijon dinarjev davčne osnove, kaznovan le s 15.000 din. globe. V splošnem pa je bila okrajna skupščina s delom sodišča zadovoljna in je poročilo soglasno odobrila.

Prav tako je skupščina odobrila poročilo zbora proizvajalcev in predloge glede zaposljevanje delovne sile, o katerem smo že poročali v eni naših prejšnjih števil. V razpravi so odborniki obravnavali nepravilnosti, ki se dogajajo v zvezi z zaposljevanjem. Ostro so kritizirali težnjo nekaterih podjetij, ki vsepovsod iščejo kvalificirane moči, obenem pa ničesar ne store za dvig kvalifikacij svojih delavcev, nimajo potrebnega števila vajencev in niso

nadzor nad zaposljevanjem novih delovnih moči popolnoma upravičen, prav tako kakor tudi to, da posredovalnica ima pravico razveljaviti vsako delovno razmerje, sklenjeno mimo njenega pristanka.

V soboto zvečer je v Gažonu nastopila na odru domača igralska družina z veselo enodejanko »Kakršne gospod, takšen sluga«. Gotovo je to razveseljiva vest: ne le za Gažončane, ki so s tem pridobili mlado igralsko družino, ki bo še lahko mnogo storila, temveč za splošno prosvetno življenje, ki ga moramo v naših krajih razgibati v sleherni vasi. Seveda so začetki povsod težki: niso imeli, kje igrati, v šoli so si napravili le začasen odreček, baje jih je nek igralec pustil v zadnjem trenutku tudi na cedilu in igralka jim je odšla na pir itd. itd. Vendar so to le začetne težave.

Razred je bil nabito poln vaščanov, ki so se zelo sproščeno nasmejali veseli igrici in dobrim igralcem. Šaj so igrice tako veselo podali — človek ne bi pričakoval od začetnih igralcev toliko. Z vajami in večletno prakso bodo postali dobra igralska družina.

gg

Sv. Peter

Osemletka v Sv. Petru ima tudi dijaško kuhinjo, v kateri se hrani 15 dijakov (kosilo in popoldansko malico). Dijaki ostajajo namreč ves dan na šoli. Težave so pa v iskanju sredstev za kritje stroškov. Nekaj prispevajo dijaki, ostalo pa bodo dobili v tem letu iz zemlje. Šola ureja »vzorno parcelo« 13 arov v ngradi, 14 arov zelenjadnega vrta, 4 are drevesnice in 4 are cvetličnega vrta. To bo velikega pomena — pouk mladini na večerni šoli in šolskim otrokom. Seveda — spet sredstva za ureditev. Če prej ne, ko bo vse urejeno, bo pa le marsikdo pritril — to je dobra stvar.

gg

Vreme

Pusta in žalostna izgleda pokrajina, zlasti na Gaberku. Na eni strani železniške proge imajo ljudje pašnike in nekateri tudi njive, na drugi strani je bil nekdanji borov gozd. Tega je zažgala lokomotiva, da danes gleda potnika le sivo kamenje.

Prejšnji teden so dekleta in fantje iz bližnjih vremenjskih vasi začeli pogozdovati ta del. Veselo razpoloženi prihajajo na delo. Pogozdovanje vodi tovariš Jože Vatovec.

B. Š.

Sola v Selu na Krasu

niti najmanjših sredstev investirala v te namene.

Poudarili so tudi škodo, ki nastaja s tem, da mnoga podjetja ne ekrbe za znižanje nadur, kakor tudi vse preširoko prakso koriščenja raznih ljudi izven podjetja in izplačevanja visokih honorarjev, katerim bi se v mnogih primerih lahko izognili. Vse to ima za posledico po dražitev proizvodnje, obenem pa tudi škodljivo vpliva na vprašanje zaposlitve novih delavcev in namerščencev. Zato je predlog, da okrajna posredovalnica za delo izvaja

Gračišče

V Gračišču so se zbrali prejšnji teden vsi novo izvoljeni sekretarji in delegati ZK občine Gračišče. Sekretar občine tov. Jakomin je podal zanimiv referat, kateremu je sledila živahna razprava o uspehih in pomankljivostih v posameznih celicah. Novi sekretarji so obljubili, da bodo posvetili vse svoje sile utrditvi in širjenju organizacije. Pomagali bodo pri organiziranju proslav 27. aprila in 1. maja.

Srečko Štefančič

Iz Štanjela

Razvaline kulturnega doma v Štanjelu še vedno kričijo o minuli vojni. Že pogled na štanjel molče obsoja početje črnih srajc. Zdaj zuravimo te rane, a so naše moči prešibke; popravljamo zadrugi dom, ki je tudi ostal le golo ozidje. Zato nimamo niti ene dvorane, kjer bi se ljudje kulturno izživiljati. Vsi si želimo kulturnega razvedrila. Dobro se zavedamo, da se dviga ob kulturi tudi narodni ponos ljudi.

Ob podpori vaščanov smo dvignili streho, da ozidja ne razjede zob časa. Zadnja burja pa nam je skoraj popolnoma odnesla strešnike in tako smo ostali na pol poti. Ljudje so pripravljani pomagati z lastnim delom in prevozi. Naš kraj pa je sredi siromašnega Krasa, zato smo v velikih denarnih težavah! Kupiti moramo ves les in drugi gradbeni material, ki ga tu ne dobimo. Tujci, ki gredo skozi te kraje, se kaj radi obregnejo ob nedograjeni dom. Pričakovali smo, da bomo za prvi maj slovesno otvorili dvorano, a sedaj je nastal problem, kako in s kakšnimi sredstvi naj obnovimo izvršilo. Razne ustanove in forumi so nam obljubili za okoli milijon din, kar pa ne zadošča za izvedbo najpotrebnejših del. Vsi deli bomo morali prositi vsaj še za 300 tisoč, ker v nasprotnem slučaju se bo obnova odmaknila še za daljšo dobo. Pripravljalni odbor prosimo, da takoj prične z možnimi pripravami in z delom.

F. I.

Iz partijskega in družbenega življenja na Tolminskem

V nedeljo je bila v Tolminu šesta redna konferenca ZK za okraj Tolmin. Na konferenci je bilo poleg 212 delegatov iz osnovnih organizacij še 90 povabljenih gostov.

Komunisti na Tolminskem so dosegli znatne uspehe zlasti v organizacijah SZDL. V teh so pomagali reševati razna vprašanja, kar je vplivalo na dvig članstva. Ljudje so videli, da se za njihova vprašanja zanimajo. V SZDL so v Tolminu sprejeli 325 novih članov, na Grahovem 100 novih članov, enako na Pomikvah in v drugih krajih. V Mostu na Soči je vključenih v SZDL 99 odstotkov volilnih upravičencev.

V vsem okraju je danes 35 ljudsko-prosvetnih društev s 3265 člani, ki aktivno sodelujejo v prosvetnem življenju. Lani so ta društva imela 192 predstav in odigrala na odrih podeljela 83 dramskih del.

Zenska organizacija je zadnje čase ubrala pot, ki vodi k temeljitemu poseganju v politično življenje.

Delavci v podjetjih so pokazali, da so zmogni upravljati podjetja. Za to je najboljši dokaz 418 milijonov akumulacije, ki so jo ustvarila podjetja namesto 120 milijonov predvidenih. Je pa po nekaterih podjetjih še precej slabosti. Te bo treba v bodoče odpravljati in se proti njim boriti. V idrijskem rudniku in nekaterih drugih podjetjih se komunisti niso dovolj odločno borili proti škodljivim pojavom. Tako se je razmahnil gospodarski kriminal, ki je prinesel znatno škodo skupnosti.

Čeprav je bilo veliko napravljeno pri obnovi podeljela, je še vedno veliko požganih hiš. Elektrifikacija vasi je dosegla prav lepe uspehe.

Po vaseh so člani KZ dosegli lepe uspehe v kmečkem zadrugištvu. Zanimarjali pa so pomoč mladinskim organizacijam.

Danes je v tolminskem okraju 1897 članov Zveze komunistov.

Skupščina je na koncu konference izvolila nov 19 članski okrajni komite, revizijsko komisijo in delegate za III. kongres ZK Slovenije.

★

SEBRELJE

Prišli so gorki pomladanski dnevi in zvalili na sonce stare in mlade. To lepo vreme izkoriščamo za razna pomladanska dela. Nekateri razvažajo gnoj, drugi zemljo, tretji čistijo sadno drevje, četrti napravljajo drva itd. Z velikim upanjem opazujemo, kako se na sadnem drevju razvijajo cvetni brsti. Lani nam je slana vse požgala, tako da je bila jesen zelo pusta brez sadja, še bolj pa so bili pusti žepi — brez

Gospodinjski tečaj v občini Črni kal

Poleg izobraževalnih in večernih tečajev smo že v jeseni organizirali tudi gospodinjске tečaje, ki naj bi širili obzorje našim bodočim gospodinjam.

Sama naša ženska mladina je izrazila željo po takem tečaju, zato smo jih organizirali v Črnem kalu in v Loki. V vsakem tečaju je bilo približno 20 tečajnic, doma iz Črnege kala, Gabrovice, Štefanov, Loke in Brezovice. Dekleta so pridno hodila vso zimo in niti sneg ali hud mraz jih nista zadržala doma, čeprav ni bilo prijetno hoditi nekaj ur po mrazu. V sobi pa, kjer so imele tečaj, ni bilo niti peči, ki bi jo lahko zakurile. Prav zato moramo se bolj pohvaliti njihovo vnemo.

Seveda ni šlo brez težav. Predvsem je bilo neprijetno, ker nam je primanjkovalo materiala za šivanje in za ročno delo. Pri kuhanju pa smo pogrešali posodo, štedilnik in hrano. Kar se niso mogle naučiti praktično, so dobila dekleta vsaj nekaj osnovnih teoretičnih pojmov. In ko so zvedele, da ima KZ šivalni stroj, ki ga trenutno ne rabi, niso mirovale, dokler ga niso dobile na po-

sodo. Potem pa so ga pridno vrtele, da so se priučile šivanju. Zal pa dekleta v Loki niso imela te sreče.

Tudi mladinke v Dolu in Hraštovljah niso hotele zaostajati. Nekoliko pozno so se spomnile, zato pa so pohitele, da bi nadomestile zamujeno. Zbralo se jih je 24 in veselo so napolnile šolske klopi. V zelo kratkem času so si pridobile nekaj dobrih gospodinjških nasvetov, ki jim bodo koristili v bodočem življenju.

Gospodinjški tečaji pa so imeli tudi svoj veseli del. Dekleta so bila mlada in živahna, šale in smehe je bilo dovolj. Pozno ponoči, ko so se vračale domov, se je po vaseh razlegala naša domača pesem. Zdej pa se mlade gospodinjke iz Črnege kala, ki so zaključile tečaj, pripravljajo na zaključno prireditev. Upamo, da jim bo uspela.

Po zadnje listje

Kratke iz Podrage

Priznan kmetijski strokovnjak Evgen Arčon je pred dnevi predaval o sadjarstvu. Udeležba na predavanju je bila maloštevilna. Le zakaj se sadjarji ne zanimajo za taka predavanja, kjer bi se marsikaj naučili in potem s pridom uporabili?

★

Na občnem zboru KZ smo zvedeli, da je imela kmetijska zadruga lani 165.000 din dobička. To kaže, da je v primerjavi s prejšnjimi leti znatno napredovala.

★

Prosvetno delo je nekoliko oživelo. Knjižnica ima vedno več odjemalcev, posebno med mladino, ki kaže vedno več zanimanja za knjige. Prosvetno društvo si prizadeva, da svojo knjižnico izpopolnjuje s knjigami. Lani je društvo nabavilo 40 novih knjig.

★

Sedaj smo začeli s pomladanskimi deli na polju in v vinogradih. Slabo vreme je precej časa oviralo in je delo precej zaostalo. Nekaterim kmetom, ki sami nimajo vprežne živine, je priskočila na pomoč KDZ s traktorjem. Prav tako je vedno izorala njive ubožnejšim kmetom, da so lahko pravočasno posadili krompir, vsejali koruzo in ostalo. Z upanjem, da bo letošnje leto boljše od lanskega, smo prišli za delo in skušamo čimprej nadoknaditi, kar je do sedaj zamujenega.

★

Letošnjo zimo smo na vse vaše poti napeljali gramoza. Občinski LO Vipava je poskrbel, da so očistili vse ograje ob glavnih poteh, ki so zelo zavirale promet in nagajale voznikom.

★

V Podragi bi radi zgradili prosvetni dom. Marsikateri član prosvetnega društva in tudi prebivalci sami bi radi pomagali pri gradnji. Težave pa so, ker ne moremo dobiti primernega prostora. Večina članov prosvetnega društva in tudi odbor sam je za to, da bo dom stal sredi vasi. Tam bi bil manj izpostavljen divjanju burje. Upamo, da bo dobra volja nekaterih pripomočnikov, da bomo v Podragi čimprej dobili svoje kulturno zbirališče.

Iv. V.

do Jadrana

Trgovinska in gostinska zbornica v Kopru dobro izpolnjuje svoje naloge

V torek je bila v mali dvorani koprškega gledališča I. redna letna skupščina Trgovinske in gostinske zbornice. Poročilo o delu upravnega odbora zbornice je podal predsednik, tov. Marcel Rožanc, ki je od vsega začetka poudaril vsestranski razvoj naše industrije, trgovine in gostinstva.

Zaradi povečanja industrijske proizvodnje in boljše organizacije dela v trgovini in gostinstvu je promet v teh panogah v primeru z letom 1952 znatno porasel. Pri tem je zanimivo, da je predvsem porasel promet z industrijskim blagom, medtem ko je promet s prehranbenimi artikli celo padel. Tako je promet tekstila za 41 odstotkov višji, obutve za 50 odstotkov, promet s pohištvo, drogerijskim blagom, kozmetiko in podobno za 41 odstotkov višji kot v letu 1953.

Tudi zunanja trgovina se kljub raznim pomanjkljivostim uspešno razvija. Naša izvozna - uvozna bilanca je v glavnem izravnana. Vrednost izvoženega blaga je v preteklem letu dosegla vsoto 519 milijonov dinarjev. Trgovinske stike imamo s številnimi evropskimi drža-

strokovno pomoč številnim večanim podjetjem in predlagala številne ukrepe za izboljšanje našega gospodarstva. Zato lahko trdimo, da je v splošnem Zbornica zadovoljivo izvršila svoje naloge, zaradi katerih je bila ustanovljena.

Razprava na skupščini pa je opozorila na nekatere pomanjkljivosti. V prvi vrsti je bilo premalo sodelovanja med industrijo in trgovino. Upravni odbor je o teh vprašanjih premalo razpravljal, zato so bila industrijska podjetja, ki so člani zbornice, do neke mere prikrajšana. Nerešeno je ostalo vprašanje strokovnega šolstva za vajence v industriji in še nekateri podobni problemi, ki zavirajo uspešnejše delo na področju vzgoje kvalificiranih industrijskih delavcev.

Prav tako se je upravni odbor premalo ukvarjal s preučevanjem celotnega gospodarstva, tako da bi na osnovi izvršenih analiz s konkretnimi predlogi dajal smer razvoju naše proizvodnje. V tem pogledu bi zbornica lahko ogromno prispevala v pogledu vlaganja investicij v posamezne gospodarske panoge,

obrat žage v Pivki, na novo uredili električno instalacijo in kabino v Prestranku ter se pripravili na preureditev žage na obratu Bač v lesno predelovalno industrijo. Delavski svet je preteklo leto pospešil zaposlitev 186 delavcev. Finančni uspehi pa ni povsod zadovoljiv, ker je hlodovina predraga.

Naloge, ki čakajo novi delavski svet in ves kolektiv v tem letu pa so prav tako velike. Čaka jih dograditev tovarne vezanih plošč v Pivki, ureditev namakalnih bazenov za hlodovino na obratu v Pivki, skladišča za furnir v Ilirski Bistrici, čaka jih ureditev nove sušilnice v Prestranku in dokončna preureditev žage v Baču. Pri vseh teh gradnjah bo podjetje zaposlilo približno 280 delavcev.

Kreditni za nove objekte so že zagotovljeni, kar bo primanjkljaja, pa bo krilo podjetje iz fonda za prosto razpolaganje.

Podjetje je v lanskem letu doseglo res lepe uspehe. To pa zato, ker je delavski svet tesno sodeloval pri reševanju vseh vprašanj s celotnim kolektivom delavcev in uslužbencev vseh štirih obratov. Nemajhno zaslugi ima tudi tov. Andrej Janežič, direktor podjetja in predstavnik za okraj Sežana in Postojna v zveznem zboru proizvajalcev.

Majda Cergonja

Nemarnost vodstva KZ Jelšane

Na občnem zboru kmetijske zadruge Jelšane, ki je bil prejšnji nedeljo, so ugotovili, da so vodstvo zadruge, uslužbenci in upravni ter nadzorni odbor zakrivali zaradi malomarnega poslovanja precejšnjo škodo zadruzi. Zadržniki so na zboru zelo živahno razpravljali. Grajali so delo vodilnih ljudi, ker so se med letom dogajale razne nepravilnosti v škodo zadržnikov samih. Govora je bilo celo o nedovoljeni prodaji žitnih izdelkov v nočnih urah, ko je bila država v pripravljenosti za obrambo zapadnih meja. Člani so tudi kritizirali upravo zaradi nepremišljene nabave kamiona, ki so ga predrago plačali in tudi ne odgovarja za prevoz blaga. Zbor se ni zaključil in ni privolil v razrešitev vseh organov KZ, dokler ne razčistijo vse nepravilnosti, nadaljeval se bo v nedeljo, 11. aprila v Novokračinah, kjer ima zadruga nad polovico članov.

Upajmo, da se ne bo izjalovil in da bodo člani zavzeli zdravo stališče, da bodo izvolili v nove odbore take ljudi, ki bodo kos odgovornim nalogam in ki bodo opravljali svoje delo v zadovoljstvo vseh članov.

Ivan Šajn.

Ob zaključku prvega letnika kmetijske gospodarske šole v Dutovljah

Zabrnal je telefon na uredniški mizi.

»Halo! Tu uredništvo. Kdo tam?«
»Kmetijsko gospodarska šola Dutovlje. Vabimo enega člana uredništva, da pride pogledat našo razstavo, ki smo jo priredili ob zaključku prvega letnika. Dobil bo tudi podatke za dober članek.«

»Hvala za povabilo, pridemo jutri zjutraj.«

Drugi dan smo bili že navsezgodaj v Dutovljah. Poiskali smo vodjo šole tov. Troho, ki nas je takoj peljal v razstavne prostore.

Nismo pričakovali, da bomo videli kaj takega. V štirih razstavnih prostorih je v ročnih, šivanih, vezanih, kuharskih in drugih izdelkih prikazano, kaj vse so se gojenke naučile v komaj petih mesecih. Res da so vsi razstavljeni izdelki delo tovaršice, ker fantje niso mogli za se daj pokazati še nobenega izdelka. Učili so se umnega kmetovanja in bodo lahko razstavili pridelke, ki jih bodo dobili iz zemlje. Dovoljeni so nekateri krojni in šivilski izdelki. Izredno lepe so vezanine po narodnih motivih, izdelane z izrednim okusom. Obiskovalce ne more verjeti, da je velika pokrajinska slika, izdelana iz ostankov barvane volne, izdelek gojenk šole.

Organizatorji razstave so ta del razstave zamislili tako, naj bi bil našim materam in ženam prikaz, kako si lahko same uredijo svoj dom z domačimi sredstvi. Pri okraševanju stanovanj naj bi prišla do izraza narodna ornamentika, ki je tako bogata na barvah in motivih.

Obiskovalke so videle tudi okus

Zveza borcev v družbenem življenju na Postojnskem

V kinodvorani je bila v nedeljo okrajna skupščina Zveze borcev. Na skupščino je prišlo 80 delegatov, ki so predstavljali nad 7000 članov vseh osnovnih organizacij. Kot gost je bila na skupščini tov. T. Mačkova, članica GO Zveze borcev Slovenije.

Člani ZB so lani pri vseh manifestacijah sodelovali skoraj 100 odstotno. Na Okroglici je bil vsak peti prebivalec, na protestnih manifestacijah pa še več. Glavni poudarek dejavnosti organizacije pa je ležal na postavljanju spomenikov in spominskih plošč ter skrbi za partizanske sirote in vdove padlih borcev.

V vsem okraju je 995 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja. Tem skuša organizacija ZB pomagati, kolikor more. Mnogi, zlasti obojestranske sirote so v internatih v popolni državni oskrbi, drugi pa prejemajo otroške doklade ali pa pomoč v drugi obliki.

Nekateri ljudje se še vedno pretrdo držijo zakonov, namesto da bi otrokom pomagali iz zagat. Tako so v Starem trgu predpisali davek na zemljišče dvema sirotama, ki zemljišča ne uživata. Zato ne moreta dobiti otroških dokladov. Kako da ne dajo te zemlje v uživanje kakim drugim, ki bi jo obdelovala in plačevala davke? Če pa tega ne morejo, naj bi tisti, ki sedaj zastojno uživajo zemljo, odplačevali sirotama odgovarjajoče zneske.

Takih primerov je še več in, če bi se organizacija zavzela zanje, bi bili kmalu zadovoljivo rešeni.

V letih 1952-1953 je Zveza borcev postavila in odkrila 9 spomenikov in 14 spominskih plošč. Skupni stroški so bili 30 milijonov din. Za prav toliko so člani organizacije opravili prostovoljnega dela.

Skupščina je podčrtala, da je osnovna naloga vsakega člana Zveze borcev, da se uči in koraka skupno z ostalimi graditelji naše družbene ureditve. Poudarila je, da je potrebno tesnejše sodelovanje članov s tečajniki predvojaške vzgoje.

Zborovalci so se zavedali, da bodo letos intenzivneje zbirali in pisali spomine iz NOB. Postavili so posebno komisijo, ki bo vodila to delo. Na skupščini so sklepali tudi o občinskih praznikih, ki naj bi postali za področne delovne kolektive dela prost dan. Tako se bo utrdilo praznovanje in bo spomin na praznik prešel v rodove naprej.

Treba je omeniti občuten padec članstva v Postojni, ki je v pol le-

ta padlo za polovico. Tu je krivda na pomanjkljivi evidenci.

Ob zaključku so delegati izvolili nov okrajni odbor Zveze borcev 11 članov.

Rastko Bradaskja

Vzgleden občni zbor KZ Begunje

V nedeljo so se zbrali člani begunjske zadruge. Iz poročila, ki ga je podal upravnik tov. Urbas Ludvik, je spoznati, da je bilo delovanje zadruge res vsestransko v vseh odsekih, zlasti še v lesnem. Poskrbeli so tudi za gozd, saj so ga očistili 200 ha, napravili 12 km gozdnih poti in zasadili 80.000 sadik. Sadjarski odsek je poskrbel za nabavo dreves in za škropljenje sadnega drevja. Tudi poraba umetnih gnojil se je zelo povečala, ker jih člani dobijo po prav nizki ceni.

Vsi zadržni odseki so bili aktivni, razen ekonomije in prevozništva, za kar pa so objektivni razlogi. V gradbenem odseku pa ni vse jasno, zato se je moral njegov poslovodja pred meseci posloviti. Veže ga seveda še vedno dolžnost, da predloži čiste račune.

Zadruga izkazuje 17 milijonov dobička. Popolnoma je splohnel med člani strah zaradi jamstva, ko so slišali, da je zadruga od leta 1948 prigrisnjenost že 41 milijonov. Za obratovanje ozir. poslovanje zapolaga s 25 milijoni in je v tem pogledu najboljša v postojnskem okraju.

Letošnji občni zbor se razlikuje od prejšnjih v tem, da je bil zelo živ. Kar je komu ležalo na srcu, je povedal. Imel si vtis, da vsak član pričakuje od zadruge pomoči in rešitev v stiski.

Za reden odkup in solidno postrežbo bo treba postaviti primerno novo trgovino z dobrimi skladišči, prav tako bo morala dobiti primeren pisarniški prostor tudi uprava. Novoizvoljeni upravni odbor je dobil s tega občnega zbora res dosti predlogov in vzpodbud za še uspešnejše delo, člani pa trdno vero v zadržno moč.

SS.

Ilirska Bistrica

Prejšnji teden smo zaključili zdravstveno prosvetni tečaj, ki je trajal od novembra lani. Udeležba žal ni bila polnoštevna. Pri zaključnih izpitih so dekleta, ki so imela resno voljo in so redno obiskovale tečaj, pokazale, da so veliko pridobile. Uspeh je bil povprečno prav dober. Ob priložnosti Mednarodnega dneva žena bodo to tudi praktično dokazale.

Cerknica

Kot po drugih krajih smo tudi v Cerknici zaključili tečaj RK za prvo pomoč. Obiskovalo ga je 60 kmečkih deklet, ki so ga završile s prav dobrim in dobrim uspehom. Po končanem izpitu so jim krajevne organizacije priredile čajanko in veselo zabavo, ki je tečajnice spravila v živahno voljo.

☆

Dramska skupina prosvetnega društva »Svoboda« je že četrtrič ponovila igro »Dobri vojak Svejk«. Gledalci so vsako predstavo sprejeli z velikim zadovoljstvom in odobravanjem.

Solarji v Vederjanu z učiteljem

vami in državami bližnjega vzhoda, kjer so povoljna tržišča za plasman naših proizvodov.

Medtem pa beležimo v razvoju turizma povečano zanimanje inozemskih gostov za naše kraje. V preteklem letu je obiskalo koprski okraj 50 odstotkov več inozemcev kakor v 1952. letu, kar je rezultat izboljšanja gostinske - turistične ualug pri nas, hkrati pa upravičuje investicije, ki so bile vložene v gostinske objekte.

Trgovinska in gostinska zbornica je že v prvem letu svojega obstoja bila v veliko pomoč tako podjetjem, kakor tudi našim gospodarstvenim organom. Poskrbela je za naravno strokovno vzgojo trgovskega in gostinskega osebja, preučevala pogoje za razvoj turizma in skrbela za potrebno propagando, nudila

upoštevajoč zahteve domačega in tujega trga.

Večjo skrb pa bo treba posvetiti tudi kmetijstvu. To nalogo nalaga zbornici predvsem dejstvo, da je kmetijska proizvodnja zastopana pri izvozu z najvišjo postavko. Ureditev odkupnih centrov, sodobna embalaža, izboljšanje kvalitete in potrebna propaganda, to so poleg pravilno vloženi investicij v kmetijstvu osnovni momenti, s katerimi mora naša zunanja trgovina računati in jih reševati v okviru zbornice.

Skupščina je v tem smislu sprejela ustrezne sklepe. Pred novo izvoljenim upravnim odborom pa stoji naloga, da v svojem delu zajame celotno gospodarsko problematiko, pri čemer mu bodo nedvomno v veliki meri koristile izkušnje dejavnosti zbornice v preteklem letu.

Novoizvoljeni delavski svet podjetja Javor v Pivki je zasedal

Prejšnji teden so se zbrali člani starega in novega delavskega sveta podjetja Javor, da bi pregledali opravljeno delo in naloge, ki čakajo novo izvoljeni delavski svet.

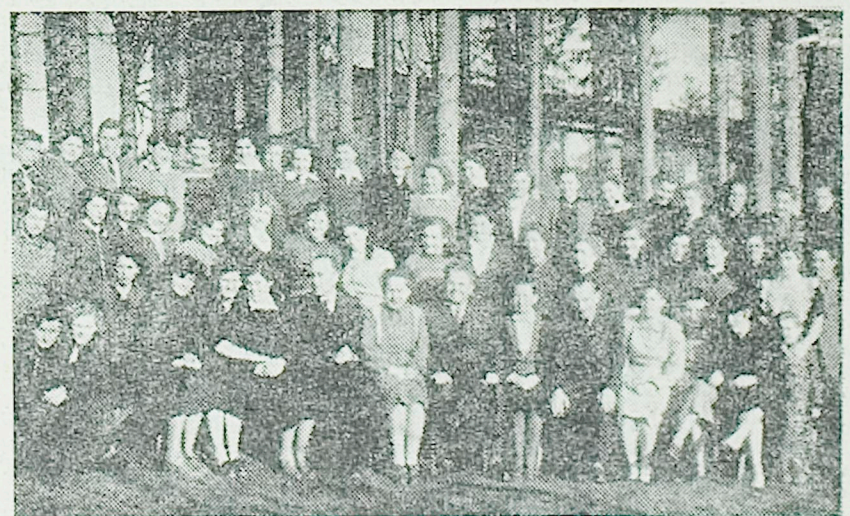
Dosedanji delavski svet je v lanskem letu dosegel velike uspehe in veliko doprinesel za razvoj podjetja. Družbeni plan so v celoti presegli za 39,85 odstotka. Prav tako je bilo število upravičenih in neupravičenih izostankov znatno manjši kot v prejšnjem letu.

Iz fonda za prosto razpolaganje so lansko leto obnovili tovarno furirja v Ilirski Bistrici, ki je pogorela 1952. leta, postavili so nov

IZ POSTOJNE

Bae 2. aprila so se zbrali učenci tretjega in četrtega razreda osnovnih šol Postojna Bukovje, Studeno, Hrašče, Prestranek in Slavina pod vodstvom svojih učiteljev in učiteljev ter so obiskali Tomaj, kraj smrti Srečka Kosovelca. V Tomaju so si ogledali osnovno šolo, Kosovelovo hišo, kjer je Srečko umrl. Zbranim ob Kosovelovem grobu na domajskem pokopališču je spregovorila prof. Zvonikova o njegovem življenju in delu, otroci pa so deklamirali njegove pesmi.

Pri povratku proti Sežani, kamor smo se napotili peš, je lepota pokrajine, toplo sonce, cvetje in zelenje dvigalo prijetno razpoloženje otrok, ki tega izleta še dolgo ne bodo pozabili.

Tečajniki in predavatelj ob zaključku tečaja v Cerknici

Sprehod PO SVETU

Vso svetovno javnost je presenčila najnovejša sovjetska nota, s katero izraža Sovjetska zveza pripravljenost, da pristopi k Atlantskemu paktu in predlaga podpis pedesetletnega nenapadnega pakta. V zahodnih neuradnih političnih krogih tolmačijo sovjetsko noto kot poskus razbijanja zahodne obrambe in nov manevar Sovjetske zveze, ki naj bi po neuspehu berlinske konference zbrisal mučen vtis sovjetske politike v svetovni javnosti.

Pri vsem tem je značilno, da je Sovjetska zveza dolga leta napadala Atlantski pakt in ga proglasila za rezultat agresivne politike zahodnih sil, medtem ko so zahodni krogi poudarjali, da je pakt izključno obrambnega značaja in da služi k utrditvi miru v svetu. Zahodne velesile sicer še niso poslane uradnega odgovora, vendar politični opazovalci menijo, da bodo sovjetske predloge v vlni obliki zavrnile. V vsej tej zadevi pa seveda tiči globoko protislovje, kajti, če je Atlantski pakt namenjen obrambi proti sovjetski napadalnosti, postane s pristopom Sovjetske zveze nepotreben, če pa je agresiven, kot so doslej trdili Rusi, nima Sovjetska zveza v njem kaj iskati. Prav zaradi tega ni težko ugotoviti, da gre le za propagandni manevar in za poskus revalorizacije sovjetskega ugleda v svetu.

Ni manj pomemben dogodek preteklega tedna je bil nov ameriški poskus z vodikovo bombo. Strahovite posledice eksplozije so vzbudile resno zaskrbljenost v političnih krogih in strah med prebivalstvom vseh dežel, da bi te bombe tudi kdaj praktično uporabljali. Uglebni svetovni politiki in znanstveniki so ocenili te poskuse kot resen opomin, da je treba mirnim putem rešiti medsebojne spore, sicer bo človeštvo v vedno večji nevarnosti pred uničenjem. Tako je predsednik ZDA Eisenhower na tiskovni konferenci izjavil, da je z eno vodikovo bombo možno uničiti vsako, pa tudi največje mesto na svetu. Angleški zunanji minister Eden pa je dejal, da bi narodi v morebitnem spopadu utegnili uničiti sami sebe. Ko je o teh poskusih govoril laburistični voditelj Bevan, je opozoril odgovorne činitele, da vodikova bomba dovolj jasno opozarja

človeštvo: rešite medsebojne spore, če ne jih bom rešila jaz.

Na bojišču v Indokini so bili pretekli teden najhujši boji okrog trdnjave Dien Fu, ki je v rokah francoskih čet. Hošiminhovim četam je uspelo uničiti letališče in zavzeti neke vzpetine v neposredni bližini trdnjave. V srditih bitkah na nož je bilo na obeh straneh precej izgub, obe strani pa tudi dobivata nadaljnje okrepitve. Po zadnjih vesteh se Amerika resno pripravlja, da bi se vmešala v vojno v Indokino. To pa bi po vsej verjetnosti povzročilo tudi intervencijo kitajske vojske, kar bi lahko povzročilo novo Korejo in predstavljalo nevarnost za tretjo svetovno vojno.

V Turčiji je iz dneva v dan večje zanimanje za obisk predsednika jugoslovanske republike maršala Tita. Vsi turški tisti so z velikimi nastoji objavili intervju direktorja anatolske agencije z maršalom Titom in poudarjajo, da je obisk maršala Tita pomemben ne samo v okviru turško-jugoslovanskih odnosov temveč tudi v evropskem in svetovnem merilu ter da je obemem začetek novega obdobja v krepitvi prijateljskih odnosov med obema državama. Carigradski župan Gekaj pa je izjavil, da turško ljudstvo goji najtoplejša čustva do maršala, ki je po vsem svetu znan kot nosilec miru.

Italija postopno uničuje tržaško ladjedelniško industrijo

Pred nekaj tedni je bil v Trstu sklenjen sporazum med Zbornico delodajalcev ter zastopniki komunističnih in demokristjanskih sindikatov o začasnem odpustu 1500 delavcev Združenih tržaških ladjedelnic (CRDA). Sporazumeli so se, da bodo 1. aprila izločili iz produkcije 1000 delavcev od 6000, ki so sedaj zaposleni v tem velikem ladjedelniškem kombinatu, pozneje pa še 500. Da bi delavcem vrgli pesek v oči, so zagotovili, da ne bodo trajno odpuščeni, temveč da bodo čakali na zaposlitev 6 mesecev in da bodo med tem časom dobivali od podjetja plačo za 24 delovnih ur in še neko pomoč od Zavoda za socialno zavarovanje. Toda delavci so niso pustili prevariti. Na njihov pritisk, so morali komunistični sindikati preklicati sporazum z delodajalci. Spor še traja.

BARAKE SE POLNIJO

Kriza tržaške ladjedelniške industrije se vleče že precej časa. Že lani meseca decembra je ravnateljstvo CRDE napovedalo, da bo moralo podjetje zmanjšati število delavcev na 40 odstotkov, če do junija ne bo dobilo novih naročil. To spoznanje je imelo namen pripraviti javnost na postopno likvidacijo tržaškega ladjedelništva. Med prvimi 1500 delavci, ki so bili prizadeti z zlasti množičnimi odpusti, so zlasti delavci, ki odpremljajo splovljene ladje. Sedaj mi zanje nobenega dela, ker sta v obeh ladjedelnicah

še le v gradnji samo dve ladji po 6500 ton, dve petrolejski ladji, poleg njih pa še nekaj manjših enot, ki zahtevajo neznatna popravila. Dejstvo je, da hoče ravnateljstvo CRDE izločiti iz produkcije tako veliko število delavcev za celih 6 mesecev, kaže, da so perspektive za izboljšanje sedanjega stanja zelo slabe.

Kriza tržaškega ladjedelništva se je začela z dnem, ko so bile ustavljene dotacije Marshallove pomoči. CRDA je dobila v povoznih letih okrog 19 milijard posojil plana ERP in je zgradila 120 ladij v skupni tonazi 250.000 ton. Od teh je bilo izročenih tržaški mornarici, ki jo je vojna skoraj popolnoma uničila, samo 49 ladij z 29.000 tonami. Vse ostalo so pograbile italijanske luke.

Odkar je Marshallova pomoč prenehala, si rimski oblastniki, ki gospodarijo s CRDO potom državnega holdinga IRI, niso več prizadevali, da bi našli delo tržaškim ladjedelnicam. Ladjedelnica Sv. Marka, ki je imela 1952. leta 5000 delavcev, jih ima danes 3300. Ladjedelnica Sv. Roka je v decembru lanskega leta delala samo z 10 odstotkov svoje zmogljivosti. Tovarna strojev pri Sv. Andreju, ki je nekoč imela največjo proizvodnjo pogonskih strojev na svetu, je lani delala še s 60 odstotki svoje zmogljivosti in je v osmih povojnih letih izdelala toliko strojev, kot pred vojno v enem samem letu.

Zmanjšanje števila delovne sile v

povojnih letih pa nam ne daje še jasne slike stanja tržaškega ladjedelništva. V zadnjih mesecih je bilo veliko število delavcev, po večini specialistov v vseh ladjedelniških strokah, ki so s prekriznimi rokami čakali v barakah na zaposlitev in prejemanje za brezdelje svoje redne mezde.

NEKAJ ZGODOVINE

Ti podatki zgovorno pričajo o propadanju industrije, ki je bila hrbenica tržaškega gospodarstva. Tržaško ladjedelništvo se je razvijalo vzporedno z razvojem tržaške mornarice in pomorskega prometa, čvrsto naslonjeno na svoje naravno zaledje. Njegov razmah se je začel v prvi polovici prejšnjega stoletja, ko so na širokih morjih parniki nadomestili jadralce. Na ozemlju, ki spada danes pod cono A, je nastala velika ladjedelnica sv. Marka in manjša ladjedelnica Sv. Roka v Mirajah. Največja ladjedelnica pa je bila v Trzinu, ki spada danes pod Italijo. V teh ladjedelnicah so bili zgrajeni pomorski velikani do 50.000 ton bruto tonaže, ki so ponesli slavo tržaškega pomorstva daleč po svetu. Ob njih je nastala tovarna strojev pri Sv. Andreju, ki gradi vsakovrstne pogonske stroje in ima toplotne, železo, baker in druge kovine. Njena toplotnica za lito železo lahko vrže 40 ton na uro. Varžen oddelek CRDE je tudi tovarna mostov in žerjavov. Ob teh obratih težke industrije je zrasla v Trstu cela vrsta večjih in manjših industrij, specializiranih za postranska dela pri gradnji ladij.

Pridne in večje tržaške roke so bile znane daleč po svetu. Ladje, ki so jih tu zgradile, so imele velik sloves.

Po prvi svetovni vojni je Italija vključila CRDO v državno finančno podjetje IRI, da bi zaščitila italijanske pomorske velekapitaliste. Tržaške ladjedelnice od takrat niso delale več za razvoj tržaške mornarice, temveč za interese genovskih, beneških in drugih italijanskih pomorskih kapitalistov in za italijansko imperionalno mornarico.

Tudi po zadnji vojni je italijanski državni holding IRI, ki ga vodi iz Rima, obdržal oblast nad tržaškimi ladjedelnicami. S sporazumom Zavezniške vojaške uprave z italijansko vlado v mesecu marcu 1948 o gospodarskem in finančnem sodelovanju, je bila podaljšana italijanska oblast nad tržaško ekonomijo.

PERSPEKTIVE

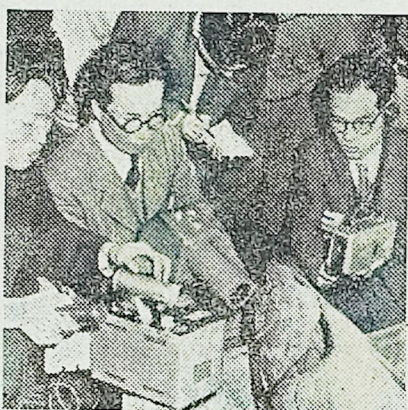
S tem da tržaški delavci odklanjajo začasne 6-mesečne miloščine, ki jim jih skupno z delodajalci ponujata komunistični in demokristjanski sindikat, se borijo proti demontiranju svoje stare ladjedelniške industrije.

Trajna rešitev iz krize je v tem, da se tržaško gospodarstvo osvobodi italijanskega gospodarstva in da se začne razvijati bolj prosto v skladu z lastnimi interesi. Danes so ladje, ki jih izdelujejo italijanske ladjedelnice 40 odstotkov dražje, kot drugod po svetu. Nujno velja to tudi za Trst, dokler je njegovo ladjedelništvo vključeno v italijanski carinski sistem. Pa ne samo to: Italija zavira s svojo zunanjo trgovinsko politiko in s svojimi birokratskimi postopki vsako možnost razvoja. Značilen je primer jugoslovanskih naročil v tovarni strojev pri Sv. Andreju. Ladjedelnica »3. maja« na Reki je naročila v tej tovarni 18 ladijskih Diesel motorjev v vrednosti 712.900.000 lir, ki pa niso bili pravčasno izročeni, ker je Italija zavirala plačilo skozi jugoslovansko-tržaški kliring. Ta primer zaviranja jugoslovanskih naročil pri tržaški ladjedelniški industriji ni osamljen. Tudi druge države v tržaškem zaledju so naleteli pri svojih poizkusih gospodarskega sodelovanja s Trstom na velike ovire pri italijanskih oblasteh, ki že po svoji 30-letni tradiciji zastopajo Trst v interesu čisto italijanskega kapitala.

★

BEOGRAD. — Jugoslovanska letalska industrija je začela serijsko izdelovati prve letalske reaktivne motorje. Ti reaktorji so sestavljeni iz več tisoč izredno preciznih delov. Izdelovalci so jih začeli po francoskem patentu »Pallase«, ki ga je Jugoslavija kupila lani.

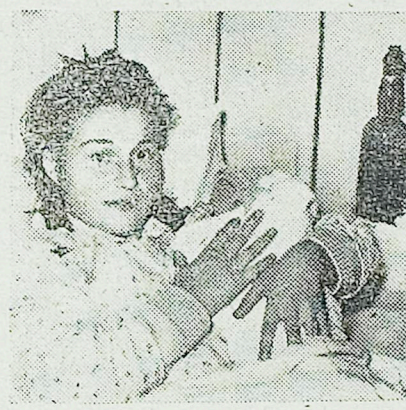
OKNO V SVET

Z Geigerjevimi aparati pregledujejo atomizirano ribo na univerzi v Tokiu. Kakor je znano, je nesreča japonskih ribičev, ki so bili v bližini eksplozije hidrogenske bombe, dvignila precej prahu v svetu. Japonci so zahtevali 9 milijonov dolarjev odškodnine. Te dni pa so novinarjem prikazali film o eksploziji. Pripovedujejo, da je to nekaj groznega. Bomba je popolnoma zbrisala z zemljevida otok Euclid in napravila 6 kilometrov široko in 50 metrov globoko brezno. Bomba ima tako moč, da povzroči znatno škodo do 16 kilometrov na okrog.

Švedska kraljevska dvojica je obiskala dansko kraljevsko družino. Kralji so prav taki ljudje kot vsi ostali smrtniki. Pravzaprav niso povsem enaki, ker jih je vedno manj in so že postali prava redkost. Sicer pa tudi ti, ki so ostali, nimajo več tistega pomena in veljave, kakor smo jih vajeni iz zgodovine raznih narodov in držav. Tako danska kakor tudi švedska kraljevska družina je bolj podobna odličnejši meščanski družini. V politiki nima ne ta ne ona velike vloge, največja zasluga, da so se obdržali, je prav tradicija in konservativnost.

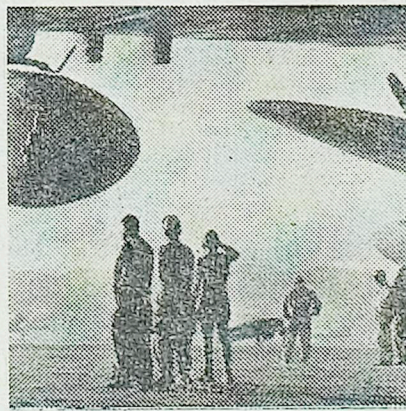
Trinajstletna mamica Luana Bertolucci je na vsak način najmlajša mamica v Evropi. Njen mož pa šteje že sedemnajst let. Rodila je pred nedavnim povsem normalnega otroka, ki je tehtal cele tri kilograme in pol. Zanimivo je, da se je to zgodilo v Italiji, v deželi, kjer, pravijo, je ljubezen najbolj čislana čednost. Verjetno pa tu ne gre za ljubezen, pač pa za pomanjkljivo vzgojo mladoletnikov, ki so v veliki večini prepuščeni samim sebi. Prav tako so tudi socialne nepravilne povod tako zgodnjemu spolnemu izživelju otrok.

Gamal Abdel Naser, podpredsednik egiptovske vlade, ima v svoji delovni sobi veliko sliko generala Nagiba z njegovim lastnoročnim posvetilom: »Bratu polkovniku Naserju«. Polkovnik Naser pa je pred nedavnim hotel ubiti tega svojega brata po revoluciji. Pravijo celo, da so ga že odpeljali na morišče, a nihče od spremljevalcev ga ni hotel umoriti. Ko so se nato uprli nekateri oficirji in zahtevali, da Nagib prevzame spet predsedniško mesto, je hotel Naser pobiti tudi te, a je začutil, da ima proti sebi vojsko.

Bivša »redovnica«, filmska zvezdnica iz Hollywooda, June Haver je končno dosegla svoj cilj. Ujela je moža, ki je nanj gledala in si ga želela marsikatera filmska zvezda. Njen sedanjí mož (June Haver se je namreč ločila, preden je šla v samostan) je znani filmski igralec Mac Murray, ki mu je lani umrla žena. Če nič drugega je June Haver dosegla vsaj to, da se bo le poročila, ker ji vsa njena komedija s klostrom ni prinesla nobene večje vloge v Hollywoodu. Kaže, da se bo Haverjeva zadovoljila tudi s tem.

Pri Dien Bien Fui divja najstrahotnejša bitka v zgodovini Indokinske vojne. Vietminhovi oblegajo že nekaj dni trdnjavo in se vsak dan bolj približujejo njenemu osrčju. Francoske in vietnamske čete so popolnoma odrezane, prekrbujejo se le po zraku in tudi okrepitve prihajajo le s padalci. Tudi te pa so v zadnjih dneh uspeli spustiti le nekajkrat. Le za ranjence velja, da jih lahko odpeljejo od časa do časa z letali. Francoske čete držijo še v svojih rokah letališče in središče trdnjave.

V nekaj vrstah

NEW YORK. — Stalni zastopniki Velike Britanije, Francije in Združenih držav Amerike pri Organizaciji združenih narodov so zahtevali, da se čimprej skliče sestanek razorožitvene komisije pri OZN. Prizadete velesile naj bi v podkomisiji z nevarnimi razgovori skušale doseči sprejemljivo rešitev.

MONAGUA. — Konec preteklega tedna so izvedli atentat na predsednika republike Nikaragve. Atentat ni uspel. V spopadu med policijo in skupino zarotnikov je bilo več ljudi ubitih. Nekateri menijo, da ima pri atentatih prste vmes sosednja republika Kostarika.

WASHINGTON. — Zunanje ministrstvo ZDA je objavilo, da bo abesinski cesar Haile Selassie na povabilo predsednika Eisenhowerja prišel 27. maja na uradni obisk v ZDA. V ZDA bo ostal približno mesec dni. Ob tej priložnosti bo obiskal tudi Kanado in Mehiko.

KAIRO. — Revolucionarni svet in egiptovska vlada sta prepovedala vsako dejavnost razpuščenim političnim strankam. Razpravljali so tudi o vprašanju čiščenja egiptovskega tiska, iz katerega hočejo odstraniti korumpirane elemente.

TEL AVIV. — Na izraelsko-jordanski meji je prišlo do novih incidentov. Kot je znano, je bilo v zadnjem času na tem področju mnogo spopadov, ki povzročajo tudi Organizaciji združenih narodov precej skrbi.

TOKIO. — Na Japonskem je prišlo do več napadov na železniške proge. Dva potniška vlaka sta se iztirila, ob progi pa so našli več zabojev eksploziv. Človeških žrtev pa ni bilo. Policija domneva, da gre za sabotažna dejanja neznanih skupin.

Ali se nam izplača gojiti sviloprejk?

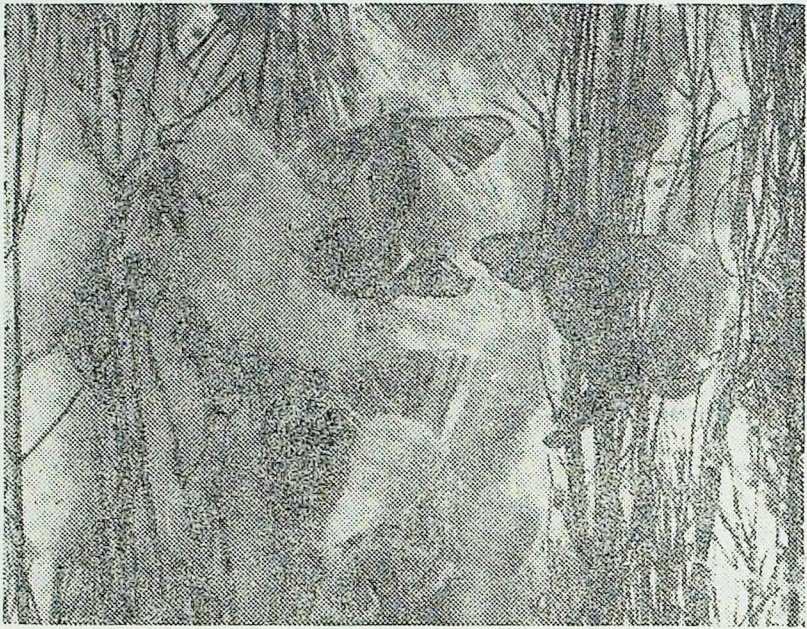
Velikanski napredek industrije umetnih vlaken zlasti v zadnjih letih je sicer povzročil gotov padec proizvodnje naravnih svil, vendar pa vključ temu da so vsa tržišča naravnost preplavljena z vsemi mogčimi sintetičnimi proizvodi, niso v svetu opustili sviloreje. Proizvodnja naravnih svil je sicer dražja od proizvodnje umetne in ji ne more konkurirati, toda kot prvorazredno tkivo verjetno ne bo nikoli popolnoma propadla. Danes svilo še vedno na veliko uporabljajo za izdelavo pačal, mlinskih sit, kot izolacijski material v elektrotehnični industriji, v medicini in podobno.

Prav zaradi tega, ker doslej niso našli cenejšega nadomestka, ki bi zadovoljil, si več ali manj vsaka država, ki ima potrebne klimatske in druge pogoje, prizadeva povečati in izboljšati svojo proizvodnjo na-

se rado ogreje, kar povzroči razne okužbe med sviloprejkami.

Obenem pa tak način hranjenja zahteva tudi večje količine listja. Tako porabijo v notranjosti za eno unčo okrog 13 stotov svežega murvinega listja, medtem ko pri nas le okrog 10 stotov. Če končno upoštevamo še to, da je tudi kvaliteta svil pri nas boljša, brez dvoma ne gre zametavati možnosti, ki jih imamo.

Iz tega vidimo, da s strokovne platit ni pomislekov za gojenje sviloprejk v naših krajih. Potrebno pa bi bilo, da o tem razpravljajo tudi naši gospodarstveniki in strokovnjaki tekstilne industrije, da prouče vprašanje in odločijo, v kakšnem obsegu naj bi se začeli ukvarjati s svilorejo. To je tem bolj potrebno zaradi tega, ker so v začetku potrebne gotove investicije.

Metulji skrbijo za nov rod sviloprejk

ravne svile. Tudi pri nas so po osvoboditvi v ta namen investirali znatna sredstva. Sviloprejo goje predvsem v Srbiji in Vojvodini ter v Makedoniji, kjer so se s tem ukvarjali tudi že pred vojno. Povoljni pogoji pa so tudi v Slovenskem Primorju, kjer je sicer ostala okrajna zapuščna furianske sviloreje, kar pa je bilo vse premalo za začetek gojenja sviloprejk v večjem obsegu.

Zato so morali začeti znova. Na Goriškem dela na tem področju že nekaj let naš strokovnjak za svilorejo ing. Majer Evgen, pod čigar strokovnim vodstvom so dosegli v tem okraju zelo ohrabrujoče rezultate. Čeprav je vsa stvar šele v povojih, je že nad 450 svilorejcev, kar daje upanje na uspešen razvoj te vrste gospodarske dejavnosti.

Poudariti moramo, da je v današnjem času sviloreja lahko v teh krajih le dodatna panoga našega gospodarstva. Zaradi tega prihaja v poštev le tam, kjer iz določenih vzrokov ni mogoče rentabilnejše izkoriščanje zemljišča. To so predvsem kraji ob vodah in manjvredni kompleks, kjer druge kulture z višjim donosom ne uspevajo. Taki kraji so v ožji okolici Gorice, delu Krasi in Tolminske, pa tudi v Istri. Nima pa smisla saditi murve tam, kjer lahko uredimo sodobne vinograde in sadovnjake.

Zaradi milejšega podnebja so pogoji za svilorejo na Primorskem celo boljše kot drugje v Jugoslaviji. To so pokazali dosedanja doskusi. Iz ene unče (okrog 25 gramov) semena so naši svilorejci dobili povprečno 50 kg zapredkov, medtem ko je povprečje v Makedoniji okrog 40 kg, v Srbiji in Vojvodini pa samo 30 kg za unčo.

Sviloprejka je namreč izredno občutljiva za razne bolezni in ji vsaka sprememba lahko škoduje. Zaradi tega že sam način hranjenja vpliva nanjo in je velikega pomena pri gojenju. Prav v tem pogledu pa imamo v naših krajih prednost. Sviloprejkam pokladamo cele šibe murve, tako da se v bistvu hrani na ista način, kot je bila navajena v naravi. V notranjosti (Srbija, Vojvodina) pa tega ne morejo. Murve ne smejo obrezovati, ker zaradi natega nastopa zime mladi poganki ne dozori in se drevo umiri. Svilorejci so prisiljeni murvino listje osmukati. Toda tako naloženo listje

Sodobno gojitev sviloprejk si namreč ne moremo zamišljati brez dobrega instituta, sušilnic in hladilnic za seme ter načrtne nasaditve murv v krajih, ki so za to primerni.

V podkrepitev tega, kar smo navedli, bi omenili, da je bila nekoč sviloreja, zlasti v Istri, zelo razvita. Sviloprejo so gojili po vsem današnjem bujskem okraju, pa tudi v koprskem. Nekakšno središče sviloreje pa je bil Umag, kjer je bila tudi sušilnica. Ta dejavnost je za časa italijanske okupacije popolnoma propadla prav zaradi strahovite konkurence umetnih vlaken. Cene naravnih svil so padle in kmotom se gojenje sviloprejk trenutno ni več izplačalo. Ker so imeli tudi druge dohodke, z druge strani pa niso videli nobene perspektive, da se stanje popravi, so sviloprejo opustili ob prvem nastopu krize.

Medtem pa se je pokazalo, da umetna vlakna le ne bodo mogla v vsakem primeru zamenjati naravnih, povpraševanje po naravnih svilah se je povečalo in sviloreja si je v drugih krajih spet opomogla. Zaradi tega ne bi bilo napaka, če bi se ta panoga obnovila, saj bi lahko pomnila za našega kmeta dodatno vir dohodkov, obenem pa bi to omogočilo, da se z razmeroma majhnim trudom rentabilno izkoriščajo tudi tisti predeli, ki drugače ne prinašajo nobenih koristi.

Turistično društvo v Postojni

Zadnji občni zbor je pokazal, da je postojnsko turistično društvo vreden činitelj v družbenem življenju mesta in širše okolice. Društvo sodeluje pri urejanju mesta in turističnih objektov v mestu in okolici. Pripombe, ki jih daje društvo, upoštevata tudi mestni LO. Društvena komisija je pomagala rešiti kup pomankljivosti, zlasti po gostinskih lokalih.

Društvo šteje 300 članov, vendar se število stalno veča. Tekmovanje med društvi v republiškem merilu obeta Postojčanom lep uspeh. Društvo prištevajo med svoje člane mnoge najvidnejše predstavnike kulturnega življenja. Med temi so tudi tisti, ki se približe bavijo z raziskovanjem krasi.

Pred društvom stoje velike naloge, saj se letos po dosedanjih napovedih obeta Postojni in njeni slavni jami obisk okrog 100.000 tujcev.

R. B.

Idrijske čipke naj postanejo umetnina

Letošnji občni zbor Čipkarske zadruge v Idriji je spravljal v ospredje vreden problem čipkarstva, ki zelo zanima obširno področje našega narodnega ozemlja, ker se je čipkarstvo razširilo iz Idrije preko Trnovske planote do Gorice, na drugi strani pa preko Poljanske doline do Skofje Loke. Kljub temu, da gre za idrijske čipke dobro v prodajo in da je med kupci še vedno veliko zanimanje zanje, pa naše čipkarice pri svojem delu vedno manj zaslužijo, odnosno je njihov zaslužek padel že na tak minimum, da si upravičeno postavljamo vprašanje, ali naj ga začnemo dokončno opuščati. Če pomislimo, da pri sedanjem stanju stvari slabša čipkarica komaj prileze na nekaj nad 5 din na uro in da najboljša čipkarica, ki je sposobna izdelovati najfinejše čipke, doseže komaj po 12 din na uro, bi morali skoraj pritrditi tistim, ki pravijo, da se je ta obrt že zdavnaj preživela in od nje ne smemo in ne moremo pričakovati več nikakega narodnega dohodka.

Mestni odbor v Idriji je ustanovil posebno komisijo, da temeljito pre-

študira celoten problem in poda izčrpano poročilo. Komisija svojega dela seveda še ni mogla zaključiti in je do sedaj izbrala samo nekaj elementov, ki so celoten problem čipkarstva pokazali v dokaj zanimivi luči in je že danes gotovo, da bo prišla do zaključka, da našega čipkarstva še ne kaže vreči v koš, pač pa ga temeljito organizirati.

Prvo dejstvo, ki ga želimo poudariti, je, da mora idrijska čipka postati umetnina, ki bo pritegnila kupca s svojo edinstvenostjo. V tem se bo morala ločiti od navadnega obrtniškega izdelka, ki ga bo prej ali slej, ali pa ga je že izmislil strojni izdelalec, ki je seveda mnogo cenejši. Naše čipkarice še vedno izdelujejo velike množice čipk navadnega obrtniškega ročnega izdelka, zato ni čudno, če je njihov zaslužek majhen. Umetniškega dviga čipk ne moremo pričakovati preko noči in niti ne od starejših čipkaric. Zato je v Idriji potreben močan center, ki bo vzgajal nov kader mladih čipkaric, ki bodo že v šoli dobile vse potrebno podlago in jo nato razširjale po vsem ozem-

lju, ki se bavi s čipkanjem. V tem smislu bo treba usmeriti novo čipkarsko šolo v Idriji, ki že drugo leto deluje kot strokovna šola, ki pa v sedanji organizaciji gotovo ne dosega pravega cilja. Čipkarstvo je umetna obrt in to preradi pozabljam. Čim več bo v njej umetnosti, tem lažje bo utirala pot v svet.

Druga ugotovitev je, da mora idrijska čipka zopet postati idrijska čipka. Tu se moramo nekoliko ozreti na njeno zgodovino, ki jo zdaj ponovno študirajo, ker dosedanja poročila verjetno ne bodo popolnoma držala. Vsekakor lahko rečemo, da so čipkarstvo pred stoletji zanesli v Idrijo iz neke druge dežele. Tu pa je dobilo svoje svojstvene oblike in se je izoblikovalo v posebno panogo, ki se bistveno razlikuje od drugih čipk. Čipkarstvo so prenesli iz Idrije najprej v Poljansko dolino in dalje po bližnji in daljni okolici. Tako je čipka dobila ime idrijska čipka. Odločno odklanjamo naziv, ki ga hočejo vpletati neki krogi v Ljubljani in jo prekrstiti v slovensko čipko, češ da je sedaj že tako razširjena, da jo moramo tako imenovati. Ime slovenska čipka je umeten stvar in ga med narodom še nihče ni slišal, pač pa ga je pogruntala neka glava v Ljubljani. Ali je morda lokal-patriotizem, če se Idrija bori za ohranitev prvotnega imena čipke? Ne! Priznajmo vsakomur ono, kar je njegovega. Idrijska čipka ne bo nič manj slovenska, če se bo tako imenovala, saj je Idrija popolnoma slovensko mesto. Zaradi tega naziva pa jo bodo lahko izdelovali po vsej naši domovini in bo ime samo spominjalo na kraj njenega izvora. Tudi beneško čipko ne izdelujejo samo v Benetkah, pa vendar nikomur ne pade v glavo, da bi jo imenoval italijanska čipka, in ista stvar je tudi z bruseljsko čipko. Pustimo izraz, ki ga je ustvarilo ljudstvo in ne vsiljujmo mu umetnih spakcedran. Mimogrede naj omenimo, da se idrijski žlikrofi kuhajo tudi v Beogradu, pa nobenemu še ni padlo v glavo, da bi jih zato imenoval jugoslovanski žlikrofi!

GASILSTVO NA POSTOJNSKEM

Ko smo pred leti govorili in pisali o gasilskih organizacijah v postojnskem okraju, smo morali vedno ugotavljati, da so na razmeroma nizki stopnji, da člani ne delajo, da se zanje nihče ne zmeni in podobno. Poleg teh težav pa so bile in so še vedno težave z opremo. Nobeno društvo se manj pa četa, ne more reči, da je tako in toliko opremljeno, da bi ji ne manjkalo ničesar, kar nujno potrebuje.

Težave so v tem, ker nimajo primernih domov, orodja, manjkajo čevli, manjka to, manjka ono. Vemo, da bodo še težave in razumemo, da si bomo pač morali pomagati s tem, kar imamo, vendar morajo razumeti upravni odbori KZ, občinski ljudski odbori in vsi drugi forumi ter odbori vseh organizacij, da je gasilstvo zadeva nas vseh in da ni nikakršna športna organizacija ali pa nekaj, kar lahko je in lahko tudi ni, ampak je organizacija, ki je potrebna, je nujna in smo dolžni skrbeti zanjo vsi in ji pomagati.

V Cerknici je bilo preteklo leto zelo slabo. Na zadnjem občnem zboru je bilo le trinajst gasilcev, ki so se zbrali šele na drugo vabilo, in obračun njihovega dela je bil zelo slab. Prepuščeni so sami sebi in zanje skoro nihče ne ve. Pa je bilo vseh v Cerknici drugače! Na Rakeku pa pogrešamo kmotov. Saj ni Rakek tolikšno delavsko naselje, da bi bili kmetje v manjšini, ampak je narobe. In vendar jih ni med gasilci. Prepričani smo, da se bodo včlanili kot redni aktivni člani, bodisi kot podporni, le upravni odbor gasilskega društva naj se zganja in jih pridobi, kajti med njimi so takšni, ki so voljni sodelovati in prispevati svoj delež za dvig gasilske organizacije. V Dolenji vasi pri Cerknici so se sporekli člani zaradi stolpa, katerega so postavili; temu ni všeč, da stoji tu, a oni bi ga želeli imeti zopet drugje in spričalki so se. No, prav to je dokaz, da se zanimajo za stvar in jim ni vseeno, če je tako ali tako, so pa sicer zelo delavni in složni.

Zelo vneti pa so v Ivanjem selu. Nov dom bi radi zgradili, pa nimajo dovolj denarja. Sami bodo prispevali s prostovoljnimi delom in tudi z gradbenim materialom, le nekaj denarja bi potrebovali za začetek. Upamo, da bodo uspeli pri odgovornih doseči to, da jim bodo dali vsaj nekaj podpore.

Mnoga društva so premalo skrbela za strokovni dvig svojih članov in niso imela rednih vaj, vendar moramo reči, da so v večini stila tudi v tem pogledu lep napredek. Četudi smo našli le nekaj gasilskih organizacij, v katerih je lani tu pa tam zašknipalo, moramo veseljem ugotoviti to, da je večina takih, ki zaslužijo pohvalo in smo lahko ponosni nanje. Predvsem prednjačijo gasilci v Postojni, Il. Bistrici in Starem trgu. Tod so delavni in je večina članov redno pri vajah in vseh ostalih oblikah dela v organizaciji.

Člani okrajne gasilske zveze so bili z vsemi organizacijami vedno v čim tesnejših stikih in so se tudi udeležili občinskih zborov gasilskih društev in čet. S svojimi obiski so

dosti pripomogli k izboljševanju dela in so sklenili na svoji zadnji seji, da bodo tudi v bodoče delali tako, ker vidijo, da se le na ta način more uspešno dvigniti gasilstvo.

Zelo resen problem je v gasilskih organizacijah ta, da manjka mladine, predvsem ženske mladine!

V Il. Bistrici, Slavini in drugod so uspeli pritegniti v svoje vrste mladi naraščaj, toda kljub temu še nimajo dovolj ženskega naraščaja.

Reševanja tega problema se je treba lotiti z vso resnostjo in naj sodelujejo pri tem res vsi! Kajti vse naše delo bo ničeno, če ne bo za nami nekoga, ki bi ga nadaljeval.

Zavest, da smo storili tudi v tem pogledu korak naprej, nam bo plačilo za trud in vzpodbudo.

V LOKVI IZBOLJSUJEJO TRGOVSKE LOKALE

V prvih dneh tega meseca je začela obratovati v novih prostorih poslovalnica z mešanim blagom trgovskega podjetja »Timava« Divača. V nove prostore je postavljen sodoben trgovski inventar, ki popolnoma odgovarja vsem higienskimi in sanitarnim predpisom. V zvezi s tem je popolnoma omogočeno, da bo vsak artikel na svojem mestu in potrošniku viden. S tem je dana prednost, da bo trgovski lokal vedno urejen in stalno čist.

Modernizacija omenjenega trgovskega lokala je dala vzpodbudo tudi upravnemu odboru kmetijske zadruge Lokev, ki posluje v prostorih svojega zadrugnega doma. Ti so sodobno urejeni, jih pa kvari neprimeren, star inventar, ki bi ga morali že zdavnaj odstraniti in postaviti novega. Ta sklep je upravni odbor kmetijske zadruge že sprejel in bodo v kratkem času začeli z delom, saj imajo zato vse pogoje, ker ima kmetijska zadruga svoj mizarški odsek, ki prav dobro posluje.

O. B.

Po vseh naših krajih se gasilska društva z vso vneto pripravljajo na bližajoči se gasilski festival. Gasilstvo se razvija povsod zadovoljivo in v gasilske prostovoljne skupine vstopa vedno več krepkih in zdravih fantov pa tudi deklet. — Na sliki: Piranski gasilci na vajah.

Vsi ostali problemi spadajo v področje komercialne, odnosno prodaje naših čipk. Tu pa naletimo na zelo zanimive probleme, nad katerimi se moramo resno zamisliti. Že na beograjskem trgu dobimo naša čipka trikratno ali celo štirikratno ceno. V Italiji pa doseže celo desetkratno vrednost, večkrat pa 6 do 8-kratno! Iz tega moramo jasno razvideti, da prav v tem grmu tiči zajec. Prav iz tega dejstva si lahko razložimo, kako so v Benetkah znatne nekatere palače in so se rodili nekateri milijonarji. Vrh vsega pa je idrijska čipka že zgubila svoje ime. O tem problemu nam danes še ni mogoče podrobneje razpravljati, ker nam manjkajo še podrobne analize prodajne mreže. Lahko pa samo rečemo, da bomo lahko ob pravilni organizaciji prodaje in izločitvi nepotrebnih posrednikov zelo dvignili zaslužek naših čipkaric.

Ko bo idrijska komisija zaključila svoje delo, se bomo na ta problem še povrnila, ker bo gotovo zanimal zelo širok krog naših čipkaric.

Logar Srečko.

BAČA JE V TESNI GRAPI ŽIVA

Iz tovarne pohištva „KRN“ v Podmeltcu

V Baški grapi je življenje težko. Strmine, ki se dvigajo na obeh straneh grape, so obrasle z grmovjem in gozdovi. Med temi silijo v višine senožeti, ob cesti in železniki progi pa so redke njive, kamor sadijo prebivalci krompir in sejejo malenkost pšenice. Grapa je mestoma temna in temna, da vzbuja občutek nevarnosti, da se bodo strmine zdaj zrušile in zgrmele v dolino. Vasi Baške grape: Klavče, Podmelt, Kneža, Kortinica, Grapovo in druge vse do Podbrda, bi bile brez železnice skrite in nepoznane, nekako na koncu sveta. Prebivalci Baške grape so bavijo nekaj z živinorejo in poljedelstvom, večina pa so odvisni od postranskega zaslužka. Kar z velikim trudom pridelajo, še zdaleč ne zadostuje za preživljanje. Železnica jih rešuje skrb, ker jih hitro odpelje na delovna mesta v bližnjih krajih.

Ce pogledamo v grapo z očmi gospodarstvenika, ugotovimo, da bi zelo prav prišla kaka tovarna, ki bi zaposlila moško in žensko delovno silo. Tako tovarna pa obstoja.

TOVARNA V GRAPI

Pod Jalovnikom je pri Podmeltcu leta 1907 zgradil neki A Križnič iz Kanala ob Soči manjšo tovarno in jo imenoval: Prva primorska tovarna za lesne izdelke na vodno silo ob kolodvoru Podmelt. Potok Bača se tu ves penast vali čez pečine in ga ni bilo težko ujeti v cevi. Skoro bi človek mislil, da v tako tesni grapi ne bo prostora za tovarno. In vendar ... Pridni človek premaga vse ovire, kadar se njegovi načrti vzklajajo s pomočjo, ki jih tretja življenja. Res, da takrat še ni bilo mogoče govoriti o kaki industriji, vendar je majhna tovarna začela obratovati in ta-

Takie vtise sem dobil v pogovoru s predsednikom delavskega sveta tovarne Andrejem Jermolom. Ta je pripovedoval:

»Skrozi dobo enega leta so vsi delavci prispevali po eno uro prostovoljnega dela na dan za obnovu tovarne. Tako so pripomogli, da je tovarna zrasla iz ruševin in da danes obratuje.

Naši delavci danes občutijo, da je tovarna njihovo podjetje. Če bi bili samo gledali in obupavali, bi bili propadli mi in tovarna, tako pa lahko rečem, da imamo danes kaj pokazati.

Se potem, ko je bila tovarna že obnovljena, smo imeli polno težav. Izdelava pohištva ni bila taka, kot je zahteval trg, izdelki niso šli v promet. Tudi smo nateleti na nerazumevanje pri raznih ljudeh, ko smo se do njih obrnili za nasvete in pomoč. Šele pred dobrimi dvema leti smo zadihali, ko je prišel k nam tovariš Zornik, današnji direktor tovarne.

Spoznal sem, da je tovariš Jermol razumen in razgledan tovarniš. Delavci so v njem izbrali človeka, ki se odločno bori za to, da bo tovarna napredovala. Vprašal sem, kako je z delavskim svetom in kako se je znašel v težavah, ki jih je prej omenjal. Odgovoril je:

»Za nas je bilo važno to, da uprava tovarne in delavski svet delata sporazumno. Od vsega začelka obstoja se je delavski svet boril za soglasje in razumevanje med delavci in upravo. To je tudi dosegel, čeprav je bilo začeloma prav to najtežje vprašanje. Danes smo vsi kot eden, tisti, ki pometa dvorišče, uprava, delavci in vajenci.

Prjazi direktor Zornik mi je nato razskazal tovarno. V pritličju sva obstala pri delavcih, ki adaptirajo zapuščen skladišče. Preure-

talni stroj, ki nič ne zaostaja za tovarniškimi. Izdelal je tudi čistilni stroj, ki bi stal najmanj 200.000 din, če bi ga tovarna morala kupiti. (Moram pojasniti, da gre za stroj, ki s čistilnim »glaspapirjem« — uglati in zlikati deske. Čistilni papir teče kot transmisijski pas na dveh lesenih kolesih. Delavec malhalo pritiska pas z leseno pripravo na desko. Stroj goni elektrika). Ta novator je Staniko Rejec iz Slapa ob Idriji.

V strojni delavnici mi je tovariš direktor pokazal stroj za dolbenje in nerazvite komerciale, bi bila morala ta delavnica z 22 delavci prenehati z delom. Ves obraz je pred dobrih letom prevzela tovarna »KRM« v Podmeltcu. Danes zaposluje cerkliška mizarica še 40 delavcev in se ji ni treba bati propada. Je že tako, da je treba dobrih ljudi, pa gre, sem si mislil.

Tovarna izdeluje pisarniško in kuhinjsko pohištvo, zložljive postelje in drugo. Pri izdelavi uporabljajo hrastov, orehov, bukov, lipov in smrekov les. Naročil ima toliko, da ne more ustreči vsem poročilom. Za njene izdelke pisarniškega pohištva se zanima posebno Zapadna Nemčija. V Tolminu ima tovarna lastno prodajalnico, kjer muje pohištvo po tovarniški ceni. Prodajal- na pa je skoro vedno prazna, kar gre vse sproti. Cena izdelkov so ostale iste, kot so bile leta 1981. Klub podražiti lesa. S kvaliteto izdelava je tovarna lahko konkurenčna drugim podobnim podjetjem.

Ljudem v Baški grapi je tudi za naprej zagotovljeno delo. Od Mošta na Soči pa do Grapovega se zdaj zaposleni v tovarni. Tisti po- tenci, ki se ob pomladanskem de- ževju razdviže v hrumeč hudoornik, je zanje življenje.

Tovariš direktorju sem moral samo potrditi na to ugotovitev. Spomnil sem se pri tem na delovni kolektiv tovarne cementa v Anjo- vem, kjer se je dogajalo nekaj po- dobnega. Zanimalo me je, kako po- dobno uporablja tistih 21 milijonov din, ki jih bo tovarna letos prejela iz republiškega sklada. Zvedel sem, da bodo zgradili nov del tovarne a 33 metrov dolgo mizarško delavni- ko. Tako bo tovarna lahko zaposlila

Ljudski umetnik in pesnik Oton Zupančič je nekoč zapisal: »Sreča si zemlja in blagor mi, komur plodis, z oljem mu lečiš razpokano dlan«.

Kaj bi danes zapisal tržaški Slovenec, če bi še živel? Njegova pesem ne bi jokala in ne tolažila, bila bi pesem upora tujevi gra- bežljivosti, bila bi pesem zvestobe in ljubezni do te obmorske zemlje.

Današnji rimski oblastniki in vsi njegovi zapadni prijatelji so spoz- nali, da je naš rod na tej obmor- ski zemlji kot z venigo priklopičen, da je trdoživ in se ne da umiriti. Spoznali so, da ga Mussoliniju v 25 letih ni uspelo ugonobiti in iztrebiti vsaj nacionalno, če ne tudi tisti fi- zično. Zato so se oprjeli druge bil- ke, da bi se obdržali in še močnejše zasidrali v to zemljo. Njihovi na- meni so zločinski.

Lahko mirno rečemo, da je slo- venski živelj v anglo-ameriški ceni — od Stivana, preko Sesljana, Kri- ža, Proseka, Opčica pa vse do Za- velj — danes izpostavljen tako hu- demu in naglemu raznarodovanju zemljačnega italijanskega imperi- zma, kot se nikoli prej.

Ze pred koncem lanskega leta so se z raznimi izgovori, kakršnih se ni posluževali niti Mussolinijev re- žim, polastili nad 6 milijonov kva- dratnih metrov slovenske zemlje okrog Trsta. Od slovenskih kmetov so nasilno odkupili 2 milijona 948 tisoč kvadratnih metrov, 112.000 metrov slovenske zemlje pa sta v raznarodovalne namenel odstopila tržaška občina in groj Torre-Tasso v Mavhlinjah.

Oglejmo malo ob blizu te števil- ke, na Proseka so za »Villaggio Istriano« nasilno odkupili 27.680 kvadratnih metrov slovenske zem- lje, na Opčinah so za tako imeno- vani »Villaggio del fanciullo« odku- pili 52.000 kvadratnih metrov zem- lje; za 120 stanovanj za begunce na Opčinah nadaljnji 34.000 kvadrat- nih metrov, za vojaško igrišče zopet 74.400 kvadratnih metrov zemlje

precej novih mizarjev in delavcev.

Lani je tovarna iz zapuščenega kozočka zgradila lepo upravno po- slojce, kjer ima danes urade, ku- hinjo za delavce, gostilno, večjo dvorano za seje in prireditve, čiš- talnico, itd. Pravi kulturni dom to- varne. Sedaj zaposluje tovarna 141 delavcev, od teh je 20 delavci, ki opravljajo taka dela, ki ne zahte- vajo večjega strokovnega znanja. Letos bo zaposlila še 19 novih de- lavcev. Prihodnje leto so število delavcev naraslo na 200, v dveh le- tih pa na 250 delavcev.

Glas o dobrem delovanju tovarne je segel celo v Cerfno, kjer je ži- votarja majhna mizarška delavni- ca. Zaradi nesposobnosti delovodje in nerazvite komerciale, bi bila morala ta delavnica z 22 delavci prenehati z delom. Ves obraz je pred dobrih letom prevzela tovar- na »KRM« v Podmeltcu. Danes zapo- sljuje cerkliška mizarica še 40 delavcev in se ji ni treba bati pro- pada. Je že tako, da je treba do- brih ljudi, pa gre, sem si mislil.

Tovarna izdeluje pisarniško in kuhinjsko pohištvo, zložljive poste- lje in drugo. Pri izdelavi uporaba- ljajo hrastov, orehov, bukov, lipov in smrekov les. Naročil ima toliko, da ne more ustreči vsem poročilom. Za njene izdelke pisarniškega pohištva se zanima posebno Zapadna Nem- čija. V Tolminu ima tovarna last- no prodajalnico, kjer muje pohiš- tvo po tovarniški ceni. Prodajal- na pa je skoro vedno prazna, kar gre vse sproti. Cena izdelkov so ostale iste, kot so bile leta 1981. Klub podražiti lesa. S kvaliteto izdelava je tovarna lahko konkuren- čna drugim podobnim podjetjem.

Ljudem v Baški grapi je tudi za naprej zagotovljeno delo. Od Mošta na Soči pa do Grapovega se zdaj zaposleni v tovarni. Tisti po- tenci, ki se ob pomladanskem de- ževju razdviže v hrumeč hudoornik, je zanje življenje.

Tovariš direktorju sem moral samo potrditi na to ugotovitev. Spomnil sem se pri tem na delovni kolektiv tovarne cementa v Anjo- vem, kjer se je dogajalo nekaj po- dobnega. Zanimalo me je, kako po- dobno uporablja tistih 21 milijonov din, ki jih bo tovarna letos prejela iz republiškega sklada. Zvedel sem, da bodo zgradili nov del tovarne a 33 metrov dolgo mizarško delavni- ko. Tako bo tovarna lahko zaposlila

Ljudski umetnik in pesnik Oton Zupančič je nekoč zapisal: »Sreča si zemlja in blagor mi, komur plodis, z oljem mu lečiš razpokano dlan«.

Kaj bi danes zapisal tržaški Slovenec, če bi še živel? Njegova pesem ne bi jokala in ne tolažila, bila bi pesem upora tujevi gra- bežljivosti, bila bi pesem zvestobe in ljubezni do te obmorske zemlje.

Današnji rimski oblastniki in vsi njegovi zapadni prijatelji so spoz- nali, da je naš rod na tej obmor- ski zemlji kot z venigo priklopičen, da je trdoživ in se ne da umiriti. Spoznali so, da ga Mussoliniju v 25 letih ni uspelo ugonobiti in iztrebiti vsaj nacionalno, če ne tudi tisti fi- zično. Zato so se oprjeli druge bil- ke, da bi se obdržali in še močnejše zasidrali v to zemljo. Njihovi na- meni so zločinski.

Lahko mirno rečemo, da je slo- venski živelj v anglo-ameriški ceni — od Stivana, preko Sesljana, Kri- ža, Proseka, Opčica pa vse do Za- velj — danes izpostavljen tako hu- demu in naglemu raznarodovanju zemljačnega italijanskega imperi- zma, kot se nikoli prej.

Ze pred koncem lanskega leta so se z raznimi izgovori, kakršnih se ni posluževali niti Mussolinijev re- žim, polastili nad 6 milijonov kva- dratnih metrov slovenske zemlje okrog Trsta. Od slovenskih kmetov so nasilno odkupili 2 milijona 948 tisoč kvadratnih metrov, 112.000 metrov slovenske zemlje pa sta v raznarodovalne namenel odstopila tržaška občina in groj Torre-Tasso v Mavhlinjah.

Oglejmo malo ob blizu te števil- ke, na Proseka so za »Villaggio Istriano« nasilno odkupili 27.680 kvadratnih metrov slovenske zem- lje, na Opčinah so za tako imeno- vani »Villaggio del fanciullo« odku- pili 52.000 kvadratnih metrov zem- lje; za 120 stanovanj za begunce na Opčinah nadaljnji 34.000 kvadrat- nih metrov, za vojaško igrišče zopet 74.400 kvadratnih metrov zemlje

precej novih mizarjev in delavcev. Lani je tovarna iz zapuščenega kozočka zgradila lepo upravno po- slojce, kjer ima danes urade, ku- hinjo za delavce, gostilno, večjo dvorano za seje in prireditve, čiš- talnico, itd. Pravi kulturni dom to- varne. Sedaj zaposluje tovarna 141 delavcev, od teh je 20 delavci, ki opravljajo taka dela, ki ne zahte- vajo večjega strokovnega znanja. Letos bo zaposlila še 19 novih de- lavcev. Prihodnje leto so število delavcev naraslo na 200, v dveh le- tih pa na 250 delavcev.

Glas o dobrem delovanju tovarne je segel celo v Cerfno, kjer je ži- votarja majhna mizarška delavni- ca. Zaradi nesposobnosti delovodje in nerazvite komerciale, bi bila morala ta delavnica z 22 delavci prenehati z delom. Ves obraz je pred dobrih letom prevzela tovar- na »KRM« v Podmeltcu. Danes zapo- sljuje cerkliška mizarica še 40 delavcev in se ji ni treba bati pro- pada. Je že tako, da je treba do- brih ljudi, pa gre, sem si mislil.

Tovarna izdeluje pisarniško in kuhinjsko pohištvo, zložljive poste- lje in drugo. Pri izdelavi uporaba- ljajo hrastov, orehov, bukov, lipov in smrekov les. Naročil ima toliko, da ne more ustreči vsem poročilom. Za njene izdelke pisarniškega pohištva se zanima posebno Zapadna Nem- čija. V Tolminu ima tovarna last- no prodajalnico, kjer muje pohiš- tvo po tovarniški ceni. Prodajal- na pa je skoro vedno prazna, kar gre vse sproti. Cena izdelkov so ostale iste, kot so bile leta 1981. Klub podražiti lesa. S kvaliteto izdelava je tovarna lahko konkuren- čna drugim podobnim podjetjem.

V Brdih urejajo vodovod

ZANIMIVOSTI PO SVETU

HIDROGENSKA BOMBA ČENEJŠA OD ATOMSKÉ

Znanstveniki menijo, da je atom- ska bomba že zastarela in da vsa- ka sila, ki razpolaga z atomsko e- nergijo, lahko izdeluje bombe z raznimi kemičnimi sestavinami in primesmi, ki so neprimerno bolj učinkovite, kar je sama atomska bomba. Po uničujoči sili teh bomb so te bombe bolj neekonomične. Vprašanje uničujoče sile teh bomb pa je še vedno nerešeno, ker na morejo predvideti učinka radioak- tivnih snovi, ki jih prenaša veter v popelu na velškanske razdalje.

LETA 2000 NAS BO ŠTIRI MILIJARDE

Strokovnjaki za popis prebival- stva javljajo, da se človeški rod po svetu množi tako hitro, da bo Zem- lja štela okrog leta 2000, to je čez pol stoletja, že več kot štiri mili- jarde prebivalcev. Sedanji porast

znaša približno en odstotek, kar pomeni, da je vsak dan 70.000 ljudi več. Kmalu bo nastalo vprašanje, kako prehraniti vso to nepregledno množico ljudi. Strokovnjaki že pro- utujejo možnosti pridobivanja hra- ne iz morskih algi, planktonov in iz kemičnih snovi. Kljub temu pa bo verjetno še več milijonov ljudi tr- pečo lakoto.

LUJDE, KI SO ROJENI V MRZLIH KRAJIH, SO VIŠJI

Ameriški antropolog dr. Neumann je več let proučeval vpliv podnebja na višino ljudi in prišel do zanimi- vih zaključkov. Dognal je, da viši- na ljudi raste sorazmerno na odda- ljenost kraja prebivališča od trop- skega pasu. To pomeni, da čim hladnejši je kraj, tem višji ljudje tam prebivajo. Prav tako je ugo- tovil, da so Eskimi krepki in vi- sokci ljudje, čeprav mislijo lju- dije, da so to nekaki pritlikavci.

APARAT ZA ČIŠČENJE CEVLJEV

Obiskovalci velikega umetniškega salona v Parizu so postali pozorni na novo iznajdbo — aparat za čiš- čenje čevljev. Aparat je ob vznođu v salon in kadar želi imeti svetle čevlje, vrže v aparat kovance za 20 frankov, naka se sproži meha- nizem in ščetka na aparatu očisti čevlje. Vsekakor bi bilo zelo lepo, če bi tudi pri nas uvedli take a- parate v vsako hišo, pa bi bilo pre- cej manj prepirov, kdo bo v družini čevlje čistil.

Pravkar pa so jim napovedali od- kup nadaljnjih 30.000 kvadratnih metrov zemljišča za razširitev te industrijske cone (najbolj bo priz- de knuet Antonio Marsic, kateremu bodo odvzeli 6000 kvadrat metrov na novo nasajenega vinograda. Pod krinko javnokostnih del za razvoj industrijske cone bodo Rimanjci kmalu ob svojo zemljo, saj imajo na tem področju vse svoje vinogra- de in pašnike. Zemljo jim bodo plačali po samotno nizki ceni 200 lir za kvadratni meter, medtem ko je prosta cena od 500 do 600 lir.

Naj omenimo še vest, da bo UN- RRA - Casas v kratkem začela gra- diti v predmestnem delu na Lovcu niti manj kot osem ogromnih pe- nadstropnih palač za — ezule.

Ta raznarodovalna akcija je že sa- ma po sebi zločin genocida. Je pa še toliko nesramnejša, če pomisl- mo, da je v 500 milijonih, ki jih je to dni tržaška občina namerila za roparski odkup slovenske zemlje, tudi denar domačinov, tržaških Slo- vencev, ki so ga oddali v obliki dav- kov. Zdi se nam, da je to isto osud- nejša metoda, kot je bila tista, ki so se jo posluževali nacisti, ko so talcem ukazali, da so morali pred smrtjo sami sebi izkopati grob.

ČRNI OBLAKI NAD GIBRALTARJEM

Pred dvema mesecema so študen- tovske demonstracije v Madridu opozorile svet na vprašanje Gibral- tarja, ki je najmanjša angleška ko- lonija, hkrati pa najgostejše nase- ljena. Demonstracije so nastale za- radi nameravanega obiska angleške kraljice Elizabete in njenega moža, ki potujeta, kakor znano, po deželah angleškega imperija. Nekaj časa je vladalo zatijje, pred kratkim pa so svetovne agencije objavile vesti, da dobivajo ugledne osebnosti v Londonu iz Francove Španije brez- imna pisma, v katerih pišejo groze s smrtjo angleški kraljici, če bo pri-šla v Gibraltar. Obisk je napove- dan v maju, torej čez dober mesec.

Kolonija brez rodovine zemlje Kot že rečemo, je Gibraltar po po- vršini najmanjša angleška kolonial- na posest, ki je hkrati najgostejše naseljena. Po površini jo prekasa celo londonski Hyde park. Ima 25 tisoč prebivalcev. Vsak dan hodi na delo v Gibraltar 10.000 Špancev. Proizvodnja je zelo majhna, rodov- nitve zemlje pa na Gibraltarju slo- ni. Mesto daje potrebno delovno silo in živi od tega, da vojaške ob- lasti v njem tujajo zalogo raznih obrambnih potrebščin. V Gibral- tarju prispe vsako leto mnogo trgov- skih in vojnih ladij, kar vodi tud ena najvažnejših pomorskih poti.

Prebivalci Gibraltarja uživajo sa- moupravo. Njihovo upravno telo šteje sedem članov in pet jih vo- lijo. Volilno pravico ima vsak pol- noletni državljan. Vsi nižji in več- ni višji funkcionarji no rojeni in odrasli v Gibraltarju.

Strateška važnost je tisti čar, ki ga ima Gibraltar za Angležje in kajpak tudi za Špance, ki pa trdi- jo, da je Gibraltar zdaj za Anglijo strateško in gospodarsko brez pome- na, dokler nima na razpolago špa- rškega zaledja. Ze novembra 1951 je Franco predlagal, naj bi Angleži, če bi se odrekli tej koloniji, od- dali v najem vojaške naprave in pristanišče v Gibraltarju, da bi v njem uredili mednarodno svobodno cono. Ta ponudba naj bi bila pod- laga za posojanja.

Španski diktator dviga glavo Svetovna javnost je postala po- zorna v letošnjem letu na dvoje dej- stev v zvezi s Španijo: na hrup, ki ga je zagnal Franco zaradi Mar- raka, in demonstracije v zvezi z Gibraltarjem, oziroma nameravanim obiskom angleške kraljice. Pri vsem tem pa ne smemo prezeti dejstva, da je španski diktator pričel dvigati glavo potem, ko je ameriška vlada odobrila 60 milijonov dolarjev za začeta dela pri graditvi oporisa v Španiji. Zvesti hlapce Vatikana

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Španski diktator dviga glavo

Francova igra z ognjem okrog obiska angleške kraljice Elizabete

je takoj začutil, da je njegova ce- na pri Američanih narasla, saj se bodo že v maju začela velika grad- bena dela. Generalni inšpektor ame- riških oporoč v Evropi general Washburne je že spregovoril o ne- katerih podrobnostih širih velikih letalskih oporišč na lberskem pol- otoku. Stroški za zgraditev obeh ameriških oporišč Coperu in Bo- ronu de la Frontera bodo znašali približno 45 milijonov dolarjev. Strokovnjaki računajo, da bodo gradbeni dela končana najpozneje v dveh letih.

V srednji Španiji pa bodo zgra- dili Američani centralno oporišče v Torrejoni de Ardozu blizu Madri- da. Za to oporišče so namenili ka- likih 40 milijonov dolarjev. To bo najbrž hkrati največje špansko le- tališče, dobro zavarovano pred mo- rebitnimi sovražnimi letalskimi na- padci. Četrto oporišče bodo zgradili v bližini Saragoze, kjer so narav- ni pogoji tudi zelo ugodni.

tako bo nastalo med Seviljo, kjer bo osredotočeno težišče ameriških letalskih sil na pod- ročju jugozahodne Evrope, in glavnim mestom Aragonije eno najvažnejših obrambnih področij Evrope.

Angleži rožljajo z orožjem

K vsemu temu je treba se- daj še pristeti »pomladanske mane- vrene angleškega brodogaja. Ze sredi februarja so odplule ladje angleškega Home Fleet kot »imenujejo prebivalci britanskega otoka, iz Portlan- da na pomladne manevre na Sredozemskem morju. Letalo- nosilka »Eagle« jim je zaradi slabega vremena sledila ne- koliko pozneje, spremljala pa jo je po Sredozemskem morju moderna, zelo hitra ladja za polaganje min »Avalon«. Med ladjama, ki so od- plule Sredozemsko morje iz Port- landa, je eskadra fregat in dve eskadri rušilcev, med njimi so ru- šilci »Diamond«, »Duchesse« in »Der- by«, najnovejše ladje angleške mo- rnarice. V Gibraltarju so jim je pri- družila tudi križarka »Superbe«. Po- pravljena protipodmorniška frega- ta »Virago« je najprej odplula na »ever in se ločila od ostalih ladij domačega ladjevja, ki so odrinile proti jugu. Fregata »Virago« se je napotila proti arktičnim vodam, kjer je preizkušila svoje naprave v arktičnem podnebju. Pozneje je od-

sodelovalo v kombiniranih manev- ruh na zahodnem Mediteranu. Po manevrih so na dnevnem redu v Gibraltarju posvetovanja admiralskega Staba ter športne igre in raz- ne druge prireditve, pred manevri pa večje ladje domačega ladjevja z orožjem v Gibraltarju. Gibraltar, Gibraltar... In nato? Obiski tujih pristanišč, med njimi tudi francoskih v Severni Afriki...

Dan obiska angleške kraljice v Gibraltarju se vedno bolj pribli- žujejo. Franco dviga glavo, Američa- ni pričenejo graditi oporišča, An- gleži pa rožljajo z orožjem. Ali res samo zaradi svoje najmanjše ko- lonije, ki se imenuje Gibraltar?

Samo za objokane ljudi

Tujec plane v brivnico in se olaj- sano oddahne, ko vidi, da je briv- ski prestopnik prazen.

»Obrijete me, brž, brž! Strašno se mi mudi«.

Brivec je vzel lonček in čopič in začel militi gostu brado. Po več mi- nutah tega opravka je končal, po- tem se je udobno vsedel na stol in vzel v roke časopis.

»Pa kaj ste se zdaj lotili branja? Ali vam nisem povedal, da se mi mudi?«

»Morate potrpeti, ker jaz ne bri- jem. Jaz samo milim obraze, moj tovariš brije.«

»In kje je vaš tovariš?«

»Nekega pogreba se je udeležil, mislim pa, da bo kmalu nazaj.«

Po dolgem čakanju je manjkajo- či tovariš je prišel. Mirno se je oblekel v belo haljo in se lotil britja. Ko je končal, je nestrpnji kil- ent klar planil s sedeža in zdrljal skozi vrata na ulico.

»Hej, prijatelj! Plačali mi niste še.«

»Jaz ne plačujem, jaz se samo brijem. Moj tovariš plačuje! Prav tak sistem imava kakor vi tukaj!«

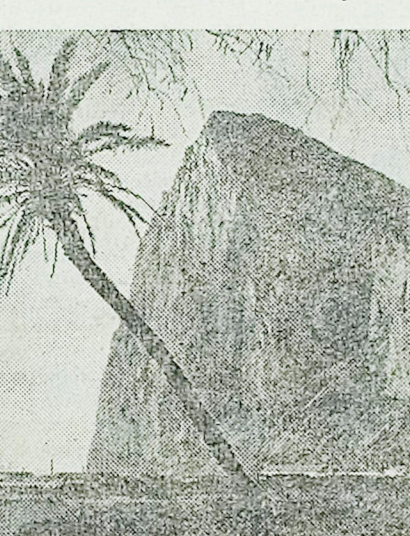
»In kje je vaš tovariš?«

»Danes so ga pokopali. To je tisti, njima dvema!«

plula proti jugu in se v Gibraltar- ju pridružila ostalim ladjam. Ko- mandna ladja vrhovnega poveljnika domačega ladjevja admirala sira Michaela Dennyja »Vanguard« se je že prej mudila v Gibraltarju, kjer so jo v suhem doku pregledovali. Glavnini se je pridružila pred za- četkom manevrov na zahodnem de- lu Sredozemskega morja.

V Gibraltarju sta se domačemu ladjevju pridružili tudi letalonosi- ki, ki pripadajo šolski eskadri, in sicer »Implacable«, komandna lad- ja kontraadmirala W. Adamsa, ko- mandanta šolske eskadre, in »Ir- defatigable«. Ti dve ladji po 26.000 ton bodo po manevrih, kakor je sporočila admiralteta, zamenjali s tremi lahкими letalonosilkami razre- da »Colossus« po dobrih 13.000 ton.

Poročajo, da se je v marcu do- mače ladjevje pridružilo angleško- mu sredozemskemu brodogju in

Gibraltarska pečina

sodelovalo v kombiniranih manev- ruh na zahodnem Mediteranu. Po manevrih so na dnevnem redu v Gibraltarju posvetovanja admiralskega Staba ter športne igre in raz- ne druge prireditve, pred manevri pa večje ladje domačega ladjevja z orožjem v Gibraltarju. Gibraltar, Gibraltar... In nato? Obiski tujih pristanišč, med njimi tudi francoskih v Severni Afriki...

Dan obiska angleške kraljice v Gibraltarju se vedno bolj pribli- žujejo. Franco dviga glavo, Američa- ni pričenejo graditi oporišča, An- gleži pa rožljajo z orožjem. Ali res samo zaradi svoje najmanjše ko- lonije, ki se imenuje Gibraltar?

Samo za objokane ljudi

Tujec plane v brivnico in se olaj- sano oddahne, ko vidi, da je briv- ski prestopnik prazen.

»Obrijete me, brž, brž! Strašno se mi mudi«.

Brivec je vzel lonček in čopič in začel militi gostu brado. Po več mi- nutah tega opravka je končal, po- tem se je udobno vsedel na stol in vzel v roke časopis.

»Pa kaj ste se zdaj lotili branja? Ali vam nisem povedal, da se mi mudi?«

»Morate potrpeti, ker jaz ne bri- jem. Jaz samo milim obraze, moj tovariš brije.«

»In kje je vaš tovariš?«

»Nekega pogreba se je udeležil, mislim pa, da bo kmalu nazaj.«

Po dolgem čakanju je manjkajo- či tovariš je prišel. Mirno se je oblekel v belo haljo in se lotil britja. Ko je končal, je nestrpnji kil- ent klar planil s sedeža in zdrljal skozi vrata na ulico.

»Hej, prijatelj! Plačali mi niste še.«

»Jaz ne plačujem, jaz se samo brijem. Moj tovariš plačuje! Prav tak sistem imava kakor vi tukaj!«

»In kje je vaš tovariš?«

»Danes so ga pokopali. To je tisti, njima dvema!«

IN KONČNO SE JE ODPRLA ZAVESA

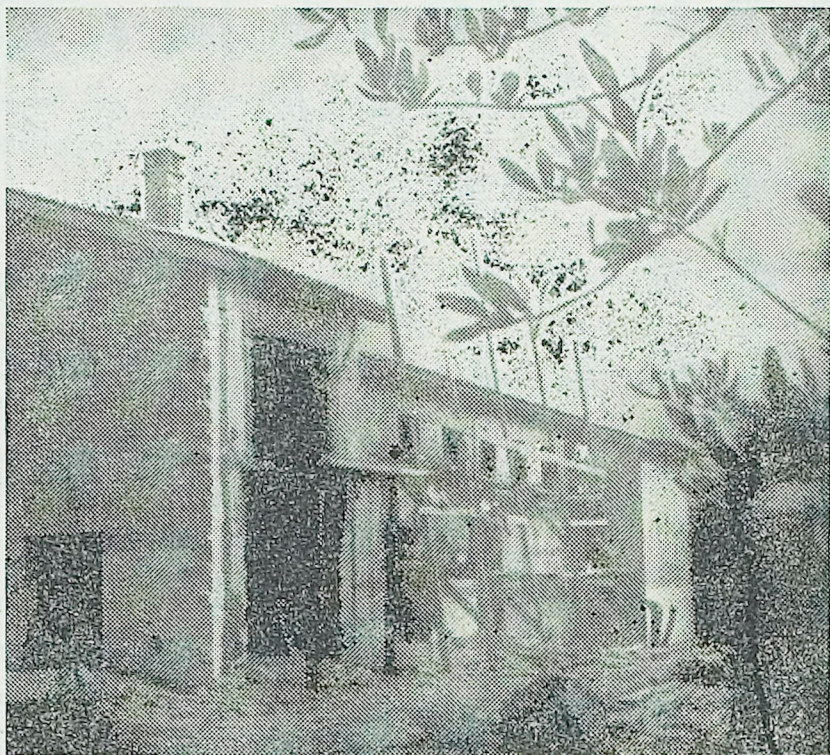
Kako živo je bilo v Krkavcih v nedeljo. Od vseh strani so vreli ljudje, a vaščani so izobešali zastave. Bila je namreč otvoritev kulturnega doma. Tisti dan bi bil spoznal vsakega Krkavčana po nasmejanem obrazu in po ognju veselja v očeh.

Svečanosti je začel upravitelj osnovne šole tov. Marušič Milan, ki je poudaril, da je to za Krkavce zgodovinski dogodek, obenem pa pojasnil vlogo prosvetnega društva, ki je pravzaprav bilo iniciator in sila, ki je dvignila te stene. Misel na zgraditev dvorane se je pojavila z ustanovitvijo prosvetnega društva, ki se je ustanovilo leta 1951. Lani meseca decembra so začeli z gradnjo dvorane, sedaj pa je že pod streho. Vsekakor gre velika zasluga ravno upravitelju šole, ki je ustanovil društvo in ga vodil. Pomorni dokaz, kaj lahko doseže ravno učitelj. Domu pa so ta dan dali ime Slovan na čast stoletni borbi Slovan na tej zemlji svoj obstoj.

Slavnostim je prisostvoval tudi predsednik OLO Kralj Franc Petek, Čehovin Rado — sekretar okrajnega odbora SZDL, in tov. Vilhar Srečko, predsednik Zveze prosvetnih društev, ki je Krkavčanom čestital k tolikemu uspehu, posebno pa še tov. Marušiču Milanu.

Goste in vse gledalce pa je razveseljeval prijetno pripravljen dolg program, nastopal je moški zbor, folklorna skupina in igralna družina. Pevec so zapeli nekaj lepih slovenskih pesmi, igrala družina pa je prikazala na odru »Krivopriščanika«, predelane po režiserju Marušiču Milanu v »Ljubezen in sovraštvo«. Vsi nastopajoči so svojo vlogo dobro odigrali, poznalo se je pač, da niso prvi na odru. S tem pa je povedano mnogo: do sedaj niso imeli dvorane ne odra, a so igrali, sedaj imajo dvorano z lepim in velikim odrom, sedaj bodo igrali še več in lažje. Krkavci so na najboljši poti k napredku, h kulturnemu, človeka vrednemu življenju.

ag

Tak je bil kulturni dom v Krkavcih pred dobrim tednom

Tolminci imajo svoje gledališče

Preteklo nedeljo je bila slovesna otvoritev novega tolminskega gledališča. Ob tej priložnosti je predsednik sveta za prosveto in kulturo pri mestnem ljudskem odboru v Tolmini M. Urba »ič pozdravil delegate VI. redne okrajne konference Zveze komunistov, katerim na čast je bila tudi prva prireditev v novi gledališki dvorani. Med drugim je dejal:

»Pomemben dan je danes za Tolmin, ko izročamo ljudstvu novo kulturno ustanovo in se spomnimo pred leti izrečenih besed: »Srečni smo, ko je s priključitvijo zaeljena stara narodna rana, ko lahko svobodno pozdravimo svobodne brate, ki so se jim toliko let godile krivice. Vse bomo storili, da bi kulturno in gospodarsko zaostalost čimprej

zmanjšali, kajti to ljudstvo je bilo stoletja kot granit na braniku naših zahodnih narodnostnih meja. Naša želja je, da bi primorsko utrdili ne s kasarnami in bunkerji, kot so delali Italijani, temveč z vzornimi šolami in kulturnimi ustanovami.«

Upravičen je bil trud političnih in oblastvenih funkcionarjev, da dobi Tolmin novo stavbo za kino in gledališče. Staro poslopje je bilo do skrajni sti zanemarjeno in ko je lani visok sneg opravil še svoje — je bilo življenjsko nevarno tešiti kulturne želje, kajti preperela streha bi se lahko zdaj pa zdaj porušila.

Adaptacijo stavbe opravičujeta še dva razloga: izredno zanimanje prebivalcev Tolmina ter bližnje in daljnje okolice za kulturne prireditve ter velika ljubezen do kulturnega dela, ki jo čutijo člani-amaterji Tolminskega gledališča, glasbena društva in razne šole v Tolmini.

Tolmin je imel od osvoboditve dalje vsako leto povprečno 35 kulturnih prireditev brez gostovanj in raznih proslav in skoraj so bile te prireditve polnoštevilno obiskane.

Zahvala gre vsem iniciatorjem pri postavitvi tega gledališča, ki so s svojim trudom dokazali, da jim posredovanje kulture ljudstva ni prazna fraza, temveč dejstvo in nujna potreba. Domača igralna družina pa je pripravljena z veseljem žrtvovati marsikatero uro svojega prostega časa za doseg čim lepših uspehov na tem področju. Obnovljeno gledališče, ki je ponos vsega tolminskega okraja, jim daje vso možnost.

Svoje resno stremiljenje k temu so že takoj dokazali z uprizoritvijo Kreftove zgodovinske drame: »Celjski grofje« v uspešni režiji gosta Emila Freliha, ki so jo igralci v slavnostnem vzdušju podali zelo priazno. Nelahke naloge so dobro izpolnili.

—gen

★ NAGRADE ZA RECENZIJ IZDAJ CANKARJEVE ZALOZBE

Žirija za nagradjevanje recenzij o izdajah naše založbe (*Fran Albrecht, Filip Kalan, Mitja Mejak, Lev Modic*) je na seji 2. aprila pregledala poročila o knjigi Karla Kautskega »Izvor krščanstva« in ugotovile naslednje:

Razen recenzije v »Naših razgledih« in krajših poročilih v »Socialistični misli« in »Slovenskem Jadranu« so bile v dnevnem in drugem tisku objavljene kvečjemu kratke note. Zato je žirija sklenila naslednje:

Prva nagrada v znesku 8000 din se podeli dr. Jožetu Kastelicu za recenzijo v »Naših razgledih«. V njej avtor s poznavanjem primerjalnega materiala tehtno in pregledno podaja vsebino dela, ga ocenjuje in izvaja samostojne zaključke. Ostale ocene ali poročila imajo samo informativni značaj in ne ustrezajo zahtevam našega razpisa.

Vse, ki so ali še bodo pisali o naših izdajah, opozarjamo, naj nam vedno pošljejo kopije recenzij, posebno če jih nameravajo objaviti v kakšni reviji, ki morebiti ne bi izšla v roku 6 tednov po izidu naših publikacij. Cankarjeva založba.

Med novimi knjigami

Leopardi v slovenščini

Pesniški prevodi iz svetovne književnosti so pri nas zelo skromni. Še vedno je vrsta pesnikov svetovnega slovesa, s katerimi se slovenki bralci ne zna tujih jezikov, ne more seznaniti. Zato smo upravičeno veseli vsakega novega dela te vrste, ki nam odpira vrata v vrtove svetovne poezije.

Pred kratkim je Slovenski knjižni zavod v Ljubljani izdal v svoji zbirki »Mala knjižnica« izbor pesmi italijanskega lirika Giacoma Leopardija, ki je bil, če odštejemo nekaj Gradnikovih prevodov njegovih pesmi v »Italijanski liriki« — pri nas domala neznan. Pesmi je izbral in prevedel Ciril Zlobec, ki nam je s krajšo študijo tudi predstavil Leopardi in njegovo poezijo.

Leopardi je bil v življenju zelo nesrečen. Že po naravi sibi je s prekomernim delom v neugodnih razmerah nakopal bolezn, zaradi katerih je trpel vse življenje. Postal je skoraj grbast. Bolezni so ga ovirale, da se ni mogel nikjer stalno zaposliti. Iz leta v leto je taval po italijanskih mestih in iskal zdravlja, dokler ni leta 1837 podlegel bolezni v Neaplju.

Danes velja Leopardi za največjega italijanskega lirika v prejšnjem stoletju in sploh za enega največjih mož v italijanski književnosti. Je nekako sodobnik našega Prešerna, ki mu je v marsičem tudi duševno soroden. Tudi njemu ni bilo dano vžiti sreče iskrene ljubezni. Vsa njegova ljubezen je bila obsodena le na daljno hrepenenje. Pisati je začel že zgodaj. V njegovih prvih pesmih se pozna še vpliv antičnih pesnikov, ki jih je prebiral v rani mladosti. Kmalu pa se je tega vpliva otresel in osamosvojil. Leopardiju je bila pesem edina stvar, ki mu je prinašala uteho v trenutkih skrajnega obupa in duševne depresije. V pesmih se je sprostil njegova duševna napetost. Vse njegove pesmi so polne obupa nad življenjem, ki mu je dan za dnem prinašalo razočaranja. Tudi narava mu je podla sila, ki je sicer lepa, vendar pa varljiva in gluha za bolesti zgubljenega človeka.

Poleg pesmi je Leopardi napisal tudi nekaj proznih del in filozofskih sestavkov. Prav tako kot pesmi so tudi njegova prozna dela polna pesimizma. Toda ta pesimizem ni ponarejen, ampak je pesimizem človeka, ki je zaman iskal harmonije v življenju. Nedvomno bo knjiga njegove lirike našla tudi med Slovenci mnogo prijateljev. Cirilu Zlobcu pa moramo priznati, da je pesmi zelo smiselno prevedel in pokazal precej poslušna za potanko-sti italijanskega jezika. L. K.

M. Nenadović: Memoari

Hrvatje in Srbi zadnja leta mnogo prevajajo slovenske pisatelje in pesnike v svoj jezik. Cela vrsta naših povedanih prevodov v najbližji prihodnosti pa priča o tem, da se njihove založbe dobro zavedajo potrebe medsebojne kulturne povezanosti naših narodov. To pač ni nič drugega kakor nadaljevanje in po-glabljanje ideje bratstva in enotnosti, ideje, ki jo je v času naše revolucije s krvjo potrdilo lepo število najboljših sinov jugoslovanskih narodov.

Slovenci smo, kar se tiče prevajanja ostalih književnosti narodov Jugoslavije, daleč za njimi.

V slovenskem prevodu znanega poznavalca srbsko-hrvatske književnosti Toneta Potokarja je nedavno izšla knjiga z naslovom: *Prota M. Nenadović, Memoari*. Pisatelj teh spominov je živel v razdobju 1777—1854, torej v enem najbolj razgibanih in nemirnih dob srbske preteklosti. To je bil čas, ko se je Srbija začela vidno prebujati, se otresati turškega jarma in graditi svojo lastno državnost. Nenadović, sam udeleženec vseh važnejših dogodkov, nam toplo, živo in resnično ljubno opisuje ta razburljivi čas. Takole pravi: »Bil sem hlapec in gospodar, duhovnik in vojvoda; zaradi javnih opravkov sem prehodil dolge poti in doma sem mirno prebival v drevesa cepil na svojem

vrhu; bil sem se v nevarnih vojnah in užival blaginjo splošnega miru; s cesarji sem brezskrbno govoril, včasih me je zmedla beseda preproste kmeta; podil sem sovražnike in bežal pred njimi, živel v vsakršnem bogastvu in izobilju, pa zopet prihajal na beraško palico; lepe hiše sem imel in iz gozda sem jih gledal požgane in podrt; pod mojim šotorom so rezgetali s srebrnom okrašenimi arabskimi konji in v svojih neokovanih kolnicah sem se vozil; vojvode so čakali na ukaze iz mojih ust in zopet je hotela usoda, da sem moral na noge vstajati pred tistimi, ki so bili moji pandurji (orožniki).«

Tako piše Nenadović, voditelj upornikov in eden od prvih srbskih politikov. Njegovi Memoari so epopeja upora srbskega ljudstva. Onem imajo Srbi danes takole mnenje: Pomniti ga je treba, ker je stržen tistega, kar sleherni narod in vsak človek nosi v sebi bitno ljudskega in bitno človeškega: ljubezen in boj za svobodo, sovraštvo in prezir nasilja in nasilnežev. D. H.

★

Državna založba v Ljubljani je izdala tudi knjigo *Računski stroji*. Obsega nad 300 strani in je namenjena izpopolnitvi rabe različnih računskih strojev, ki se vedno bolj uveljavljajo v našem gospodarstvu. Toda doslej nismo imeli udbenika, ki bi sistematično obravnaval ravnanje na takšnih strojih. Zato je s to knjigo zamašena velika vrzel v slovenski poučni književnosti.

Ob zvokih radia

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Pustite me, sem poštena žena!«
»Vem, toda nisva tu, da se bova o tem menila. Morda se bojite moza?«

»Ne, pač pa ga imam rada!«
»Rada? Hm, to je mogoče. Pa če mene rada imej, Fanči!«
»Rada, rada. Pa saj je tudi vreden. Po zunanosti se lahko meri z marsikom.«

»Tako? Tudi z menoj?«
»Tudi. In kar je glavno, rad me ima.«

»Tako?«
»Dobro srce ima, lepo poje, toda...«

»Aha! Toda... To je ravno, Fanči, lep je, rad te ima, dobrega srca je, lepo poje, toda...«

»Ah da, toda... toda...«
»Vidiš, Fanči, to je tisto, toda... toda sreča je torej nepopolna, za-torej...«

Zopet jo je objel, ni se mu brnila.

Vendar pa je fant začutil, da stvar še ni dozorela. Vstal je, stopil k radiu in poiskal neko postajo. Mehak valček se je prizibal v mehko razsvetljeno sobo. Fančina zvestoba se je zvijala v predsmrtnih bojih.

Hkrati je radio prenehal igrati. Nevoljno je fant vstal in iskal drugo postajo, zakaj glasovi mehkega valčka so mu prišli kakor nalašč na pomoč.

Ulovil je drugo postajo. Petje... Lep moški bariton je pel:

Ti verovala si
v nebeski raj
in v njega blaženost,
v njega sijaj,
nekdanj, nekdanj...
A zdaj, a zdaj...

Nad mestom belim dremlje
težek, oblačen dan,
po ulicah se opotekam
obupa pijan...

S silnim glasom je pel oddalje-ni, nevidni pevec. Gospo Fanči je zabelo v srce.

Ta glas, ta glas...
Naglo se je izvila iz njegovega objema, vstala in stoje poslušala do konca.

»Radio Beograd,« je javil napovedovalec. »Nad mestom belim... Pel je baritonist Alojz Slavič. Pri klavirju ga je spremljal...«

Fanči se je opotekla. Njen Lojze! Ali ni bil to opomin? Joj, in kmalu bi se bilo zgodilo! Ne, ne! Proč od tod!

Zaman se je trudil gostitelj po-praviti zlo, ki ga je povzročil ne-srečni radio. Za tisti večer je zma-gal pevec nad športnikom.

FILMI, KI JIH BOMO VIDELI

OSVOJITEV MOUNT EVERESTA

7500 metrov višine. Nebo temni, kisika je vedno manj, noge postajajo obupno težke. Zasopli alpinisti, ki se poskušajo povzpeti na najvišjo goro sveta, trikrat dihnejo pri vsakem koraku...

8000 metrov. Človek ima občutek, da je na Marsu. Najtežja naloga pa še čaka. Kri se gosti in kašelj je vedno hujši. Le s težavo vsak pogoltne nekoliko sadnega soka.

Gorska bolezen je mnogo hujša kot morska in žeja je pri 25 stopinjah pod ničlo strašna, je dejal Hillary, 34 letni alpinist, ki je 29. maja 1953 ob 11.30 s šerpasom Tensingom prvi premagal Mount Everest. Ta dva je polkovnik Hunt, vodja ekspedicije, določil za poslednji napor na ozki plošči sta zasadila angleško zastavo, se objela in zakričala »hurra« v neskončno belino. Mraz in utrujenost sta po-zabljenca. Snemalec Tom Stobart pa je v filmu »Osvojitev Mount Everest« iz dneva v dan zapisoval njih-hov pohod.

Po dvaintridesetih letih, po mnogih brezuspešnih poskusih se je zgodilo. Mallory in Irvine se nista vrnila. Devet let po njunem vzponu so našli cepin več kot 8500 metrov visoko. Wilson, »morec« Everest, je šel sam in zmrazil v svojem marš šotoru pri zviti angleški zastavi, ki bi jo tako rad zasadil tam gori. Pri naslednjem, pomembnejšem poskusu je plaz pokopal sedem ljudi pod seboj. Končno, leto dni pred smago, je dvema Švicarjema uspe-lo priti 8000 metrov visoko, a tam ju je premagala izčrpanost.

Vsa ta žalostna vrsta poskusov le ni bila zastonj. Njena zasluga je, da je zadnja, zmagovita ekspedicija lahko upala na uspeh. Oprema je bila brezhibna, vse pomanjkljivosti odpravljene in drzni Tom Stobart je lahko posnel prekrasne prizore v barvah, ki jih gledalci ne bodo kmalu pozabili. Kljub silnim ledenim viharjem je neprestano filmal in bil obupan, ko ni mogel opravi-ti še zadnjih metrov s Hillaryjem in Tensingom.

Šerpasom, ki so prenašali tovar (cenjen na več milijonov), je bilo treba mnogo molitev in blagoslov njihovh lam (Budovih svečnikov), da so vztrajali do konca. Plašila jih je usoda drugih alpinistov, ki so izginili. Pred »boginjo, materjo vetrov«, kot pravijo oni Everestu, imajo veliko spoštovanja, kajti stara bajka pripoveduje, da Jeti, zverine, ki žro ljudi, gospodarijo v tej ledeni deželi.

Vendar na se je vse dobro končalo in film »Osvojitev Mount Everest«, res senzacionalen dokument, nam bo pripovedoval o slikovitem, precej neznanim narodu, o Tibetancih in naporih in trdih preizkuš-njah, ki jih je morala premagati ekspedicija.

Zgodovinski dogodek! Hillary in Tensing sta z občudovanja vrednim pogumom končno premagala najvišjo točko zemeljske oble. Vi pa boste udobno na stolu z njima doživljali tesnobne trenutke najnevarnejšega in najizrednejšega vzpona tega sto-letja.

Znana lepota — italijanska filmska igralka Silvana Pampanini

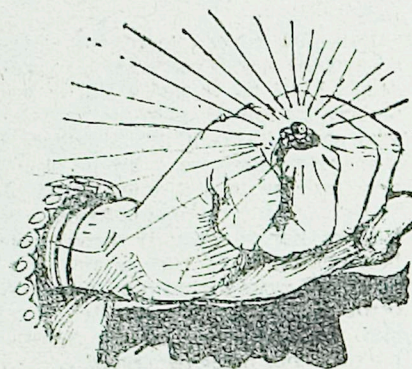
Čudodelni prstan

(Indijska pravljica)

Pred dawnimi leti je živel moder in bogat možak, ki je imel krasen prstan, poln umetno brušenih draguljev, ki so se lesketali v vseh mogočih barvah.

Možak ni vse življenje snel prstana s prsta. Pravili so, da je imel prstan čudodelno moč. Kdor ga je imel, je bil povsod zaradi priljudnosti in modrosti priljubljen. Ko je umiral, je prstan zapustil svojemu najljubšemu sinu in prosil, da bi ga zopet on zapustil svojemu bodočemu najljubšemu sinu.

Tako je prstan prehajal iz roda v rod, ko ga je naposled dobil oče treh sinov, ki je imel vse enako rad. Zato je dal izdelati še dva prstana,

ki sta bila popolnoma podobna čudodelnemu prstanu. Nato je poklical vse tri sinove k sebi, dal vsakemu po en prstan in očetovski blagoslov, nato pa je mirno umrl.

Komaj pa so sinovi očeta pokopali, so privlekli na dan svoje prstane in vsak je trdil, da je njegov prstan in da mora zato on postati poglavar rodu. Prepirali so se tako srdito, da so se naposled znašli pred sodiščem.

Sodnik jih je potrpežljivo poslušal, nato pa dejal:

»Vašega spora brez pričevanja vašega očeta ne morem rešiti. Toda on je mrtev. Vendar pa počakajte! Pri komu izmed vas se kaže tista čudodelna lastnost? Molčite! Mar ima vsakdo izmed vas najrajši samega sebe? Če je tako, ni nobeden izmed tistih treh prstanov pravi. Pravi prstan pa se je izgubil. Zato vašega spora ne morem rešiti, lahko vam pa svetujem.«

»Vsakdo izmed vas je dobil svoj prstan iz očetovih rok. Torej so vsi pravi. Zato pa ne trpite nadvlade enega nad ostalimi. Vaš oče je vas vse tri enako ljubil. Sledite torej

primeru nepristranske ljubezni svojega očeta. Vsakdo izmed vas naj si prizadeva, da najde v sebi tisto čudodelno moč prstana, to je plemenitost, delavnost in ljubezen do bližnjega.«

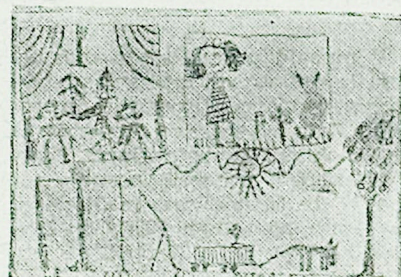
Bratje so od modrega sodnika odšli zadovoljni. Začeli so živeti po njegovem nasvetu in so kmalu spoznali, da tista čudodelna moč ni bila v prstanu, temveč v njihovih srcih.

Baba in gaber

(Bosanska pripovedka)

Ljudje pripovedujejo, da so nekoč prihajala drevesa iz gozda sama domov. Bilo je to, kdo ve kdaj! Ljudem ni bilo treba hoditi v gozdove z vozovi in sekirami ter rušiti debel, jih žagati in cepiti ter jih z muko voziti domov. Bilo je povsem drugače: kdor si je zaželel drv, je šel v gozd in rekel: »Čuješ, hrast, bukev — ali kar si je že zbral — potrebujem te, hajdi z mano domov!« Drevo je takoj ubogalo.

Nekoč se je napotila neka baba v gozd. Izbrala si je lep gaber in mu rekla: »Čuješ, dragi gaber, pojdi z menoj!« Gre baba pred gaber, a gaber za babo. Ko sta že prehodila kos poti, se baba ozre in vidi, kako jo gaber lepo uahaja. Ve je se mu pripogibajo do tal. Pomisli baba: ali sem neumna, čemu rabim noge ter grem peš, ko me lahko gaber prinese domov! Ustavi se in pravi gabru: »Stoj, gaber! Ti si velik in močan junak, jaz pa sem stara in slaba. Nesi me do doma!« Pokorno drevo odvrne: »Svobodno ti, baba, oprimi se mojih vej!«

Narisala Podboj Jelka

I. a razred, Postojna

Zdaj spleza baba, čeprav je bila stara, urno po deblu, se usede med veje in ukaže: »Sedaj pa pojdi ob onem plotu na desno.« Gaber gre poslušno dalje. Pride do šipkovega grma, tu se mu veje zapletejo v grm. Tedaj zadoni gromek glas: »Stoj, gaber! Ne premakni se dalje! Odslej ne boste več vi, drevesa, ubogala ljudi, ampak vas bodo morali ljudje s trudom in muko sekati in voziti domov!«

Pionirji v Slopah so pridni in delavni

V soboto smo se bali, da dež ne bo prenehal, da nam bo še v nedeljo nagajalo vreme. Vsi smo bili slabe volje, posebno še naši pionirčki in tov. Lidija, ki jih je učila. Koliko truda je bilo treba pri učenju igre, baletu, pri vajah z obrazci, urejanju odra, krasitvi. V nedeljo je posijalo sonce kot nalašč. Slope so oživele. Iz vseh okoliških Slope so prihajali ljudje, da vidijo najpogumnejše. Res, nekoliko treme je bilo pri vseh ob začetku, potem pa je šlo kar dobro. Prvi so nastopili najmlajši v igrici »Zajček«, nato večji z različnimi igrami in nazadnje dekleta z baletom »Sočie in »Mi smo deklički z rdečimi ličkami«. Učiteljica iz Rodika je po končani igri prišla čestitat Lidiji, da je lepo naučila. Popolnoma zasluženo priznanje!

V Slopah nimamo pevovodje in ne režiserjev, še šole ni pri nas in hodijo otroci v Rodik. Če greste na Slavniki boste videli našo vas kot peščico hiš med hribom na severni strani Materije. Nismo preveč poznani po svetu — toda živimo v delu in znanju. Prireditev pa je poživila in vžgala v srcih novo veselje. Največ zaslug ima tov. Lidija in vseh 23 pionirjev, ki so se izkazali zelo pridni.

O. J.

Danes pa bodo prvi na vrsti pionirji iz SLAVINE. Po dolgem času se nas je spet spomnila VADNAL PEPCA, ki nam pošilja mnogo pozdravov v imenu vseh slavinških pionirjev. Od vseh knjig, ki sem jim jih poslal, ji je bila najbolj všeč Bevkova: »Začudene oči. Veliko veselje in prijetnih dni mi želi BIZJAK MARJAN, ki se je bal, da mi bo njegovo pismo odveč, ker sem preobremenjen z drugim delom. Več kaj, ljubi Marjan, tu si se pa malo zmotil. Res je sicer, da nimam veliko časa, toda pisem naših dragih pionirjev sem vedno zelo vesel in zanje najdem vedno čas. Zato se te še kaj oglasi! Naša znan-

Žena, ki je sedela na gabru, se prestraši gromovitih besed ter pade z gabra ravno na šipkov grm. Po bije se in opraska na trnju. Jokaje nabere v gozdu butarico suhih vej in se vrne domov.

Od tedaj ne hodijo več drva sama domov k ljudem.

Pravljica iz Roža

Neka bogata žena je imela dve hčeri. Prvo je ljubila, drugo pa sovražila. V bližini je imela grad, v katerem je strašilo, zato ni hotela tam stanovati. Toda svojo drugo hčer je poslala v grad kuhat, ker je upala, da se je tako iznebi.

Ko so vsi povečerjali, so legli spat. Prišel psiček in jo prosil za večerjo. Poslala ga je v sobo in mu prijazno rekla, naj malo počaka. Kmalu sta prišla še maček in petelin. Tudi z njima je storila prav tako. Ko so vsi povečerjali, so legli spat.

Ponoči pa je prišel na grad grd mož. Deklica se je od strahu razjokala, pa se je spomnila živali in jih poklicala na pomoč. Nastal je krik in vreščanje, da se je mož prestrašil, vrnil zlat kolovrat in zbežal iz hiše.

Zjutraj je vzela deklica kolovrat in odšla domov. Ko je mati videla darilo, je postala pohlepna, pa je poslala v grad kuhat še svojo prvo hčer. Zopet so prišle živalice, kakor prvič in prosile deklico jesti. Toda ona jih je ošabno napodila, sama je povečerjala in legla spat.

Komaj je zatisnila oči, je že prišel star, grd mož. Deklica je začela tarnati in klicati živali na pomoč. Toda one so ji odgovorile: »Zvečer si sama jedla, zdaj se pa še sama brani!« In divji mož jo je zgrabil in raztrgal na drobne kose.

Ko se zjutraj ni vrnila domov, jo je šla mati iskati. Ko je videla, kaj se je zgodilo njeni ljubljenci, je od žalosti osivela. Toda takrat je vzljubila drugo hčer, ki je prej ni marala.

Napisal UZELAC VASO iz Velikega vrha

CIRIL DREKONJA:

Cokle

Se preden četrta ura odbije in predno zor nam zasiže, po naši vasi se cokle glase: šklimp, šklomp.

Po šolah v Podmeltcu, Temeljnah in Lojah, tja preko Ljubina in Sv. Lucije dol do Tolmina po tlaku zvone: šklimp, šklomp.

Šklomp, šklomp udarja železo ob kamen, dolgi in težki so naši koraki, na hrbtu bremena, na nogah bremena, od rojstva do groba pod krošmi ramena, šklimp, šklomp — na tlaki, na tlaki.

To so pa pridni medanski pionirji, ki marljivo pišejo stricu Mihi

Posta strica Mike

ka ZENKO ANICA se veseli lepih spomladanskih dni in že je tudi slišala kosovo petje. Njena sestra Hermina pa pr dno nabira lepe spomladanske rožice. Prvič nam pa piše ABRAM HELENA, ki hodi zelo rada v šolo in se pridno uči. Za knjige, ki so jih prejeli, se mi zahvaljuje tudi KRUH IVANKA, ki se pridno uči, ker bi imela rada na koncu leta odlične uspehe. Na odgovor za svoje pismo se zahvaljuje PERENIČ IVANKA, ABRAM MARIJA pa pravi, da so imeli zelo hudo zimo, tako da se je prehladila in je morala ostati nekaj dni doma. Pošilja lepe pozdrave vsem pionirjem in pionirkam. KOGLIOT Hermina bi rada postala naša mala dopisničarka, in mi jo seveda z veseljem sprejememo v našo sredo.

Odgovore sem dolžan tudi še pionirjem iz MEDANE v BRDIH. Letos bom začela hoditi v gimnazijo, piše PRINČIČ MARIJA, njena sestra FIKFAK ZORA pa nam je opisala, kako je še kot majhna deklica stregla neki mrtvoudni ženi. To je bilo zelo lepo od tebe, draga Zora! TOROS TONČEK piše, da je pri njih zelo lepo in da imajo vodovod. Hvala na vprašanju, ljubi Tonček, počutim se dobro, upam, da se tudi ti! Kako lepo so uredili svoj šolski vrt, nam piše VELIŠČEK ANICA. Na sredi vrta imajo lepo, veliko jelko, na gredičah pa pisane rožice.

Svojo sliko z maškerade mi je obljubila VIDMAR MARIJA iz CERKNICE. No, do zdaj je še nisem dobil. Toda na vaši maškeradi je moralo biti prav lepo in zabavno, ali ne? Žal mi je, da vas nisem obiskal!

Zopet se je oglašila BREZEC ANICA iz STUDENCA. Anica se veliko uči, zato tako dolgo ni pisala, vendar pa je redno prebirala naš kotichek.

Rešitev izpolnjevalke je poslala JURCA LIDIJA, uč. 5. razr. osn. šole iz BUKOVJA. Pravi, da se pri njih nagradnega tekmovanja, ki sem ga razpisal, ne bodo udeležili, ker že zdaj štirje razprodajajo Slovenski Jadran, in sicer Magajna Milka, Petkovšek Fanči, Volk Slavka in Jurca Lidija.

Samo rešitev izpolnjevalke pa sem dobil od ROŽANC ZDENKE iz BREZJI pri Begunjah nad Cerknico. Upam, da nam bo drugič tudi še kaj napisala.

Naš stari znanec MRAMOR MARIJAN iz SV. TROJICE pri Novi vasi je poslal lepo risbo svoje vasi, pesem o pomladi, križanko in — šopek spomladanskih rož. Na vsem najlepša hvala! Tisto pa, kar pišeš zaradi šole, imaš popolnoma prav, šola je prva skrb vsakega dobrega pionirja.

Zdaj pa je na vrsti PRESTRANEK. Cel kup pisem je še naših novih in starih znancev. Pa pojdi mo po vrsti! TURK JOŽICA se veseli, da sem jih pohvalil v našem koticčku, prav tako pa ČERNAČ DARINKA, ki obljublja, da bo pisala drugič kaj več. Prvo pismo nam piše ČERNAČ JOSIP, ki se že veseli lepega izleta v Koper, kakor tudi SIMČIČ BRUNA, ki še ni bila nikoli v Kopru. Bruna nam je tudi napisala lepo risbo, ki jo bom objavil. BIRSA DORO pa piše, da je bil pri njih tovariš nadzornik in jim je pripovedoval o Srečku Kosovelu. Prav odkritosrčno pismo je napisala PALK MARIJETA. Tisti dan, ko je prišel Slovenski Jadran, piše naša mala Marjetka, so se šli učiti zemljepis na neki hrib. Toda ko so prebrali naš kotichek, so bili tako veseli in razposajeni, da se niso naučili nič več. Njihovemu veselju se je pridružil tudi tovariš učitelj. Ko prideš v Koper, se bova že spoznala, mogoče pa vas tudi kdaj obiščem, kot sem prejšnji teden presenetil pionirje v Postojni, Predjambi, in v Palčju. Zelo so bili presenečeni, ko sem nenadoma stopil v razred in povedal, kdo sem. Zato bodite lepo pridni, kajti nikoli ne veste, kdaj bo stric Miha potrkal na vrata. Pismo je napisala še naša stara znanica TURK JOŽICA. Tudi na tvoje prvo pismo sem ti odgovoril, ljuba moja Jožica, le ti si zgrešila tiste vrstice. Tvoje zgod-

be o ptičku Jakcu pa se ne spominjam. Piši še kaj!

Lepo pesem o Srečku Kosovelu nam je poslal naš zvest mali so-delavec VADNJAL MIRO iz HRASTJA pri Pivki. Žal je prišlo prepozno za Kosovelovo številko. Imam pa še nekaj tvojih prispevkov, ljubi Miho, ki jih bom objavil.

Že zanjci sem vam povedal, kako pridni so naši malčki v prvem razredu osnovne šole v POSTOJNI. Iz 1. a razreda so mi pisali pisemca, iz 1.b pa poslali lepe risbe. V njihovem imenu je pisala ČEČ DRAGICA, in sicer naj objavim najlepšo risbo. Toda ker je veliko lepih, jih bom objavil več. Zdaj pa še preberite, kdo so ti pridni mali učenci: LEKŠAN JOŽKO, SREBOTNJAK JANKO, JURCA DARINKA, BONČINA JANJA, LIPOVŽ VOJKO, VODOPIVEC FRANC, ROZMAN DARKO, RADA KOVIČ ZOJA, GRADIŠAR SLAVKO, GERŽINA JOŽKO, KORITNIK DRAGICA, BRATO ANDREJ, SREBOTNA JANI, KOMAC SONJA, SILIČ BARTALA, TRKMAN, ČEČ DRAGICA in ZORKA. Nekateri niso napisali imena, zato jih ne vem, nekateri pa so poslali tudi po dve in več risb. No, v kratkem boste vsi videli, kako lepo že nišejo v 1.b razredu!

Zdaj pa bi vam samo še povedal, kako je z našim tekmovanjem. Oglašila se je GRBAC STANKA iz POSTOJNE, ki pravi, da bo poskusila s prodajo in je korajžno naročila kar 30 izvodov. Tako je prav, ljuba Stanka! Pionirji iz IGA-VASI pri Rakeku pa so naročili 20 izvodov, upam pa, da bodo to številko zvečali. Iz BRESTOVICE pri Kostanjevici na Krasu sta pisala PIRC BERNARD in KOČIČ MARIO, da sta 10 poslanih izvodov v hipu razprodala. Ali ne bi zato naročila nekaj več? Pišita!

Na vsa vaša pisma pa boste prihodnjic brali še odgovore.

Križanka

1	2	3	4	5
6	M	A	M	7
8	R	O	D	9
10	R			11
12				13
14	T	N	A	15
16	C	A		17
18				19
20				21
22	S	K	R	23
24	L	E	A	25
26	R			27

VODORAVNO: 1. mrhovinar, 6. posedujem, 7. os. zaimek, 8. pokolenje, 9. gora v »Jul. Alpah«, 10. znak, za kem. prvino, 11. egiptanska boginja, 13. ognjenik v Italiji, 15. ozir. zaimek, 16. se kuha, 17. skupina čebel, 18. kratica, za slov. kluz, 19. negoda, 21. briga, 23. plošč. mera, 24. žensko ime, 25. žensko ime, 26. znak za zlato, 27. začimba.

NAVPIČNO: 1. in 5. naj bo geslo pionirjev, 2. bog ljubezni pri Rimljanah, 3. lesena posoda, 4. »Kam« brez glave, 7. glavni števnik, 9. žival, 12. os. zaimek, 14. nastane pri točenju, 15. kopanje, 17. del živali, 20. časomer, 22. vzročni veznik, 23. rimski pozdrav, 25. doba (tujka) 2 sklon, ednina.

REŠITVE

IZ POLNJEVALKE: 1) življenje, 2) jabolka, 3) pisan, 4) sin, 5) papež, 6) vrabček, 7) poliranje, 8) renovat, 9) lazar, 10) ata, 11) utica, 12) protest, 13) ekonomija — JOSIP BROZ — TITO. LESNIK: električni tok.

Otvoritev nove šole

Dolgo časa smo bili v temnih in nezdravih prostorih. Nekega dne pa smo se zbrali, bil je velik praznik. Imeli smo novo šolo. Prišli so tudi zastopniki prosvete in oblasti ter naši starši. Tovarišica upraviteljica je odklenila šolska vrata in vstopili so najprej starejši ljudje, za njimi pa smo šli mi, pionirji. Vsi smo se zbrali v učilnici in imeli lep program. Potem so nas pogostili s slaščicami in čajem.

Zahvaljujemo se vsem graditeljem in obljubljam, da si bomo z marljivim delom zaslužili novo šolo.

Napisala JUVANČIČ TINCA z RAKEKA

IZLET V ZAGREB

Ko sem hodil v 4. razred osnovne šole, smo šli na izlet v Zagreb. Peljali smo se z vlakom vso noč. Proti jutru smo prišli na cilj. Najprej smo se najedli, nato pa odšli proti živalskem vrtu. Nestrpno smo čakali, kdaj bomo zagledali živali. In nismo bili razočarani, bile so nam zelo všeč.

Ko smo se vračali v mesto, smo si kupili malico in čaj. Na postaji je tovarišica učiteljica opazila, da manjkata dva učenca, in sicer Marjan in Ivanka. Bilo je že pozno, zato smo se odpeljali brez njiju. Drugo jutro pa sta se pripeljala za nami. Tako smo bili zopet vsi skupaj in pripovedovali smo si o življenju, ki smo jih videli.

Napisal LAH ANTON iz SV. TROJICE

Ali je staršem za vzgojo otrok potrebno znanje?

Pedagogi trdijo, da je pri vzgoji otrok bistvene važnosti zgled. Otroci so zrcalo svojih staršev in družinskega okolja. Pravijo, da n. pr. nervozni starši ne morejo vzgojiti otroka, ki bi ne bil sam nervozni ali ne kazali vzgojnih napak, posledice nerazumevanja. Lažnivi, zahrbtni, opravičljivi starši ne bodo mogli vzgojiti odkritih in resnicoljubnih značajev. Otroci iz razvrženih zakonov ali iz takih, kjer je oče pijanec ali mati izprijenka, so kandidati za vzgajališča. Skratka, čim bolj zdrav značaj imata otrokov oče in otrokova mati, čim lepše je družinsko vzdušje, v katerem raste telesno zdrav otrok, tem več je možnosti in tem večja je verjetnost, da bo otrok dobro rasel, da bo pravilno vzgajan in da bo postal duševno zdrava osebnost. Možno in verjetno pravim. Zelo pogosto se namreč staršem ne posreči vzgojiti svojih otrok tako, kot si želijo, kljub najboljšim pogojem, urejenemu domu, skrbi in ljubezni.

Duševna higiena je pokazala, da je marsikateri vzgojni postopek, ki je bil še pred kratkim v veljavi in je cenjen še v marsikateri družini, napaden in škodljiv. Ne zmanjše napake, temveč vzroke, iz katerih te izvirajo, moramo odpravljati — pravijo duševni higieniki — če hočemo vzgojiti iz otroka duševno zdravega človeka. Za to je potrebno znanje.

Brez poznavanja otroške duševnosti in brez upoštevanja posebnosti v posameznih razvojnih stopnjah — pravijo psihologi — ne morejo starši otrok prav razumeti in zato ne pravilno vzgajati. Zopet je potrebno znanje. Poleg zrelosti, čutne odgovornosti, ljubezni in prave mere — pravijo pedagogi, je potrebno staršem poznavanje družinske pedagogike, čeprav je jasno, da pri vzgoji niso mogoči splošnoveljavni recepti in da koristi znanje samo tistemu, ki ga zna povezati s prakso.

V vseh krajih Slovenije, kjer so pripravljena za starše predavanja, krajši in tudi daljši tečaji, kaže velika udeležba, da si starši želijo pouka o pravilni vzgoji. V vzgojne posvetovalnice v Ljubljani in v Mariboru se zateka vedno več staršev. Izboljšanje družinske vzgoje je ena izmed najvažnejših nalog Društva prijateljev mladine, ki ima skupno s Pedagoškim društvom v programu celo prave šole za staršev, ki so se v nekaterih zahodnih državah zelo dobro obnesle.

Kako naj se pouče o pravilnem vzgajanju starši, ki živijo v krajih, kjer vsega tega ni? Kjer ne posvečajo niti ljudske univerze pozornosti tako važnemu vprašanju, kot je vzgoja otrok, in kjer imajo starši priliko razpravljati o vzgojnih vprašanjih šolskih otrok le na prav redkih roditeljskih sestankih?

Čeprav učinkuje živa beseda bolj neposredno, vendar nadomesti tiskano besedo lahko marsikaj, za kar so prikrasjeni tisti, ki ne živijo v večjih središčih. Slovensko poljudno vzgojno slovstvo še ni tako bogato, kot bi moralo biti. Vendar bo mogel tisti, ki to resno želi, najti med sledečim slovstvom marsikaj, kar bo s pridom uporabil.

Na prvem mestu naj bo omenjen »Mladi Svet«, poljudno znanstvena revija za izvensolsko vzgojo, ki izhaja že tretje leto. Izdajata: Zveza prijateljev mladine in Pedagoško društvo v Ljubljani.

Sorazmerno nizka cena, poljudno pisani, toda na znanstvenih izsledkih sloneči sestavki, prijetna oblika in pestrost, vse to pomaga reviji, da si vedno bolj utira pot v slovenske domove in bi naj ne manjkala v nobeni družini, kjer se starši trudijo, da bi prav vzgajali svoje otroke.

Mariborska založba Obzorja je izdala v zbirki Knjižnica za starše vsebinsko bogato knjižico »Vzgoja otrok naši družini«. Napisal jo je priznani slovenski pedagog Gustav Šilih.

Važnejša predavanja iz ciklusa »Vzgoja naših otrok«, ki jih je priredila v letu 1952-53 Centralna ljudska univerza v Ljubljani, so izšla natisnjena v sledečih brošurah:

Dr. Leo Zlebnik: Otrok med sedmim in štirinajstim letom. Gustav Šilih: Duševni razvoj in vzgoja pubertetnika. Dr. Vlado Schmidt: Borba proti najpogostejšim napakam otrok in dr. Lev Milčinski: Duševna higiena otroštva in doraščanja. Dalje: Vladimir Cvetko: Pravilna vzgoja v družini — važen element pri vzgoji otroka, Marijan Pavšič: O otrocih, ki jih težko vzgajamo, Marica Dekleva - Modic: O moralni vzgoji otrok in Ivan Bertonec: Kako spoznavamo sposobnost otrok za razne poklice.

Centralni higienski zavod je izdal knjižico: Kako bi pomagali temu otroku? Obsega 53 primerov iz vsakdanje vzgojne prakse s pravilnimi vzgojnimi rešitvami.

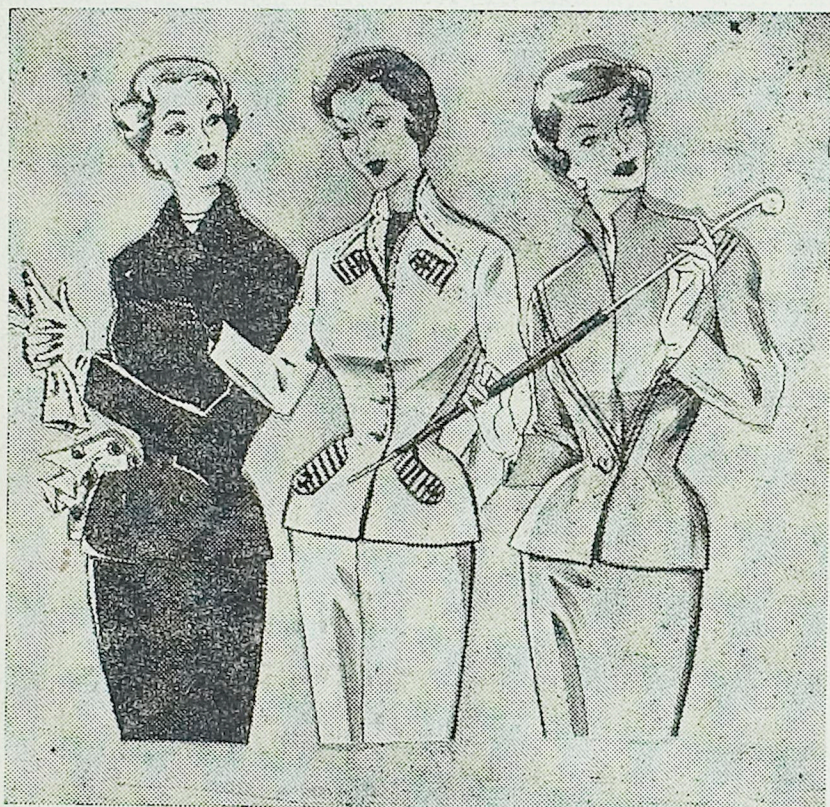
Omeniti je treba še zbirko knjižic, k hočejo poučiti starše predvsem o pravilni negi otrok, se pa dotikajo tudi vzgoje. To so tri brošure dr. Marije Avčine: Naš najmlajši, Naš otroček in Naš šolar. So bogato ilustrirane in obsegajo 30 do 50 strani.

M. Š.

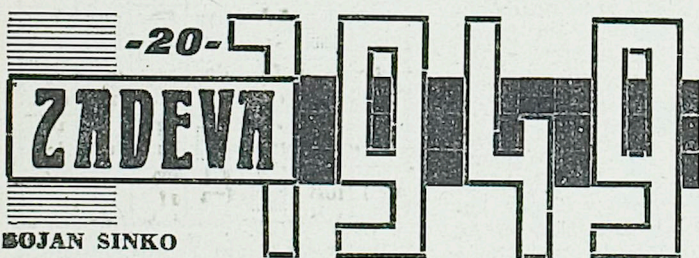
Ali veste, zakaj vam lahko služi . . .

...Pravi poper? Dobro vam bo služil v borbi proti moljem. Dajte ga nekaj zrn v kovček, omaro ali skrinjo, kjer hranite obleko iz volne, volnenega blaga ali krzna.

...Suhi grah? Uporabljajte ga pri pranju bombažnega platna in muslima. V ta namen ga skuhajte in odcedite. V vodi, kjer se je kuhala, perete.

V spomladanski garderobi se vedno prevladujejo priljubljene dvodelne obleke v obliki kostumov ali oblek. Naša slika vam prikazuje tri modele teh oblačil. Topice so kratke in oprijete, značilni so ovratniki in žepi. Krila so ozka. Za izdelavo lahko porabite poleg novega blaga tudi star in obrabljen kostum, ki ste ga mislili predelati v obleko.

BOJAN SINKO

Prve dni po begu svojega varovanca je Agatja Semjonovna Popova obupavala, kakor se nikoli v svojem življenju. Strah pred odgovornostjo ji je skoraj popolnoma omrnil živce. Težko pričakovane podatke, ki jih je prinesel s seboj iz Londona, je poslala po najhitrejši in tajni poti v Peking. Nikakor pa se ni mogla odločiti za povratek, ki je pomenil zaradi izginotja lažnega Stuarta Masona toliko kot gotovo smrt. Toda nevidna usoda je njeno kariero za nekaj časa podaljšala.

Sporočilo, ki ji ga je poslal iz Singapure Sam Brown, ji je vilo novega poleta. Ta ji je namreč sporočil, da je naknadno ugotovil vse podrobnosti o tem, kam je izginila mehiška pevka iz zabavišča »Morski vrag«. Tako je Agatja Semjonovna Popova zvedela, da se Dolores ni vrnila k svojemu bivšemu možu na Sumatro, temveč da je z britansko potniško ladjo »Walle« odpotovala za svojim ljubimcem v Bombay. Težak kamen se ji je odvalil s srca, ko je prebrala šifrirano sporočilo Sama Browna.

Sedaj je bilo že laže najti sled za beguncem, ki torej le ni v rokah Intelligence Servicea — sicer bi bile tudi njene ure štete. Čeprav je lažni Stuart Mason pri svojem begu iz Bombaya verjetno spremenil svoje obličje, tega prav gotovo ni storila njegova spremljevalka. O tem je bila Agatja Semjonovna Popova prepričana. Po njej bo tudi mogoče najti sled za beguncem!

Tako je sklepala Agatja Semjonovna Popova in sporočila v Sigapur Samu Brownu, naj nemudoma odpotuje v Bombay. Za zasledovanje, posebno če bi trajalo dlje, kot si je želela, se ji je zdel Sam Brown najpripravnejši.

Polkovniku Kudrnjacevu je sporočila, da mora zaradi nenadnih ovir podaljšati svoje bivanje v Bombayu in da lažni Stuart Mason iz istih razlogov ni mogel ob določenem času prispeti v London. Vse ostalo da bo poročala ustmeno po svojem povratku. Tega sporočila seveda ni oddala po brzopletu na poštne uradu, kajti sovjetska obveščevalna služba na Daljnem Vzhodu je bila organizirana tako, da ga je našel polkovnik Kudrnjacev še pred pretekom štirindvajsetih ur na pisalni mizi v svoji pisarni v poslopju sovjetskega veleposlaništva v Peking. V istem času je dobila Agatja Semjonovna Popova, ki ji je vodja sovjetske obveščevalne službe na Daljnem vzhodu popolnoma zaupal, tudi njegov pritrilni odgovor.

Agatja Semjonovna Popova je po sporočilu Sama Browna in odgovoru polkovnika Kudrnjaceva zopet ujela ravnotežje. Pridobila si je toliko časa, da bo lahko popravila svojo usodno napako, ki jo je zagrešila s tem, ker je nehotno zanemarila delo z lažnim Stuartom Masonom in ga ni nadzorovala. Poleg tega je bil Sam Brown, ki je bil po njenem mnenju eden najspodobnejših njihovih agentov v tem delu sveta, že na poti v Bombay.

Ce bo potrebno, bo posegla vmes tudi sama in potem gorje beguncu in njegovi ljubici!

V prepričanju, da se je begunec s svojo ljubico zatekel v osrčje Indije, da na varnem počaka na boljše in lepše dni po znanem pregovoru, da čas zaceli vse rane, ne bi mogel Agatje Semjonovne Popove nihče omajati.

Toda spoznal bo, da Moskva ničesar ne pozabi, najmanj pa na maščevanje!

Zato se ji ni niti mudilo preveč. Tokrat, ko se je Ivan z mistrom Humphreyem potikal po indijski džungli na lovu za tigrom in je osamljena Dolores v bungalovu poleg Humphreyeve Indijke skoraj izkoprnela od same ljubezni do svojega

Uspeli občni zbor prijateljev mladine

Društvo prijateljev mladine v Tolminu je imelo svoj prvi redni občni zbor, ki se ga je udeležilo nad 100 članov in na katerem je zastopal Zvezo prijateljev mladine Slovenije tov. Kolar Milko.

Po uvodnih formalnostih je predsednik društva podal poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da je bilo delo društva med letom precej uspešno, saj je društvo med drugim uredilo primerno otroško igrišče, izvedlo tekmovanje naših najmlajših na dan JLA, pripravilo proslavo novoletne jelke, organiziralo otroško maškeračo, podelilo nekaj podpor revnim dijakom itd.

Tukajšnje ljudstvo se vedno bolj zaveda, da ne more nositi odgovornosti za vzgojo in razvoj človeka samo šola, temveč da odgovarja za to celotna družba, zlasti pa družina, ki je osnovni člen ljudske in državne skupnosti ter najmočnejši in najvažnejši usmerjevalec mladega človeka.

Društvo bo zbralo točne številske pokazatelje, koliko je defektnih otrok, koliko eno in dvostranskih sirot, koliko socialno in moralno ogroženih otrok, o dijakih in študentih, ki študirajo v okraju ali izven njega, o vajencih in o nezaposleni mladini ter kakšni so življenjski in drugi pogoji vseh. Poleg tega tudi, kakšna je sploh gospodarska, socialna in politična struktura tako v občini kot v celotnem okraju ter zdravstvena zaščita mladine. Na podlagi teh pokazateljev bo napravilo točno analizo stanja ter letni in perspektivni plan dela in z njim seznanilo tudi merodajne forume. To bo služilo tudi organizacijam in društvom, ki delajo z mladino.

Odločitev za poklic je nad vse odgovorna zadeva ne samo za posameznika, temveč tudi za celotno družbo.

V mnogih primerih nas vodi pri tem le subjektivni moment, pre malo pa otrokova dispozicija in razum. Zato bo društvo organiziralo tudi poklicno posvetovalnico. Starši v mnogih primerih poznajo samo 20 do 30 poklicev, medtem ko je v uradnem listu FLRJ iz leta 1950 registriranih 527 različnih poklicev.

Glede na to, da postaja problem nezaposlene mladine vedno bolj pereč, bo društvo podvzelo vse, da bodo odločno začeli reševati to vprašanje z ustanovitvijo primernih delavnic in otvoritvijo raznih tečajev. Skrb za to mladino pa nikakor ne bo samo kampanjska, ker se članstvo zaveda, da mora biti to stalna gospodarska, politična in moralna skrb družbe in to zlasti v naših primorskih okrajih, kjer je število obrtnih podjetij in industrijskih obratov še šibko. Delno so ta problem rešili z ustanovitvijo dvoletnih kmetijsko-gospodarskih šol, ki jih je v okraju 9, in sicer v Bovcu, Kobaridu, Dreznici, Tolminu,

Mostu na Soči, Bukovem, Cerknem, Novakih in Spodnji Idriji.

Tudi problem defektne mladine, ki je težak zlasti v našem okraju, kjer so šole večinoma niže organizirane in poučuje učitelj po več razredov hkrati, zaradi česar se ne more posvetiti v zadostni meri defektnim otrokom, bo imelo društvo stalno v vidu in ga po svoji moči pomagalo reševati. V vsem okraju, ki ima 84 osnovnih šol, ni pomožne šole, niti nobenega pomožnega oddelka. Nujno bo torej stremeti za tem, da otvorimo posebno pomožno šolo z internatom, združeno s primernimi delavnicami, kjer se bodo defektni otroci po dokončani šolski obveznosti lahko izučili primerno obrt. S tem jim bomo omogočili, da se bodo lahko sami preživljali, kar jim bo tudi največja moralna opora.

Poleg moralnega je reševanje tega problema tudi gospodarsko vprašanje, kajti na ta način jih bo potrebno podpirati oziroma vzdrževati samo 10 do 12 let, v nasprotnem primeru pa so v breme skupnosti vse svoje življenje. Delno bi se tudi omililo vprašanje kriminala itd., za kar so prav ti otroci najbolj dovzetni, če niso v primerni oskrbi. V zvezi s skrbjo za defektne otroke pa bo imelo društvo tudi skrb za socialno in moralno ogroženo mladino, poleg tega pa za otroke padlih borcev in žrtev fašistične terorije, ker je to v resnici ena izmed prvih moralnih dolžnosti družbe.

Vso skrb bo društvo posvetilo tudi vzgoji predšolskih otrok, po sedeh občine bomo uredili otroška igrišča ter odprli vrtnice. Trenutno namreč delujejo v celnem okraju samo štiri otroški vrtnice (v Tolminu, Bovcu, Kobaridu in Idriji) ter obstojajo samo dve otroški igrišči v Tolminu in Idriji. Potrebni bi bili vsakega otroški vrtnice v Mostu na Soči, Cerknem, Podbrdu, Žagi, Čezsoči in Sp. Idriji. Še vse premalo se namreč zavedamo, da je prav predšolska vzgoja izredne važnosti za formiranje človeka.

Tudi Teden otroka bomo preložili na jesenski čas, ko se v resnici prične delo po naših šolah. Novo šolsko leto bomo začeli bolj slavnostno, zlasti za novince, ki stopajo prvič v šolo, pa tudi za novince v ostalih šolah. Primeren program bodo povsod pripravili starejši učenci oziroma dijaki ter povabili tudi starše, zastopnike oblasti, organizacij in društev.

Naloge, ki si jih je zadalo članstvo, so zelo pestre in raznovrstne ter plemenite. Z dobro voljo, ki jo ima članstvo, in s pomočjo raznih forumov, organizacij in društev pa bomo lahko naloge uspešno izvedli. Ljudstvo se dobro zaveda, da je vsako delo, vsak trud, ki ga vložijo za srečo in bodočnost naših otrok, naložen istočasno za srečo in bodočnost njihovih samih ter vse naše skupnosti.

V. F.

Ob zaključku prvega letnika kmetijsko - gospodarske šole v Dutovljah

(Nadaljevanje s 3. strani)

Omeniti moramo še spalno sobo, za katero so vsi posteljnine izdelale gojenke.

Strokovno kmetijsko literaturo, orodje, zbirala sredstva itd. so razstavili v zadnji sobi.

★

Razstavo si je ogledalo nad 8000 ljudi. Kako veliko zanimanje je vladalo za razstavo, dokazujejo obiskovalci, ki so prišli celo iz Gorice in Vipavskega. Nad takim uspehom so bili presenečeni celo prireditelji sami. In ne samo ti! Stare mamice, ki so prišle si ogledovat razstavo, so pozorno brale tudi napise na stenah. Eden je imel besedilo: Okusno pripravljena miza vzbujala tek. Mamice pa so slišale, da v takih šolah učijo samo slabo. Razstava jim je živo govorila, da so njihovi vnuki in vnukinje učijo dobro in napredno gospodariti in go-

spodinjiti. »Pa so res dobre te šole,« so zatrjevale.

To kmetijsko gospodarsko šolo je obiskovalo 76 fantov in deklet iz Tomaja, Dutovelj, Koprive, Skopce, Pliskovice, Krepelj, Godenja, Brij in Branice. Šola je začela s poukom drugega novembra lani in končala 2. aprila. Vsi gojenki so redno obiskovali šolo in pozorno sledili predavanjem.

Prvo nagrado za redno obisk in kvaliteten izdelek je dobila Irena Ravbar. Za požrtvovalnost pri učenju in prizadevanosti, ki je bila vidna na njenih izdelkih, sta prejeli drugo nagrado Marta Mesar, tretjo pa Vilma Tavcar. Četrto in peto nagrado pa sta prejeli Jolanda Žerjal in Olga Šušteršič. Od fantov pa sta bila nagrajena Jože Petelin in Darko Šuc. Za požrtvovalnost in dobre izdelke je bilo pohvaljenih 14 gojencev.

Uprava šole je pohvalila tov. Cvetko, ki je vodila krojni oddelak, dalje tov. Stano, voditeljico kuharskega oddelka, in njeno pomočnico Marijo Živec.

S požrtvovalnostjo, ki zahteva čelga človeka, je vodil šolo tov. Tone Troha.

Za tak uspeh, kot ga je šola dosegla — od vseh podobnih šol v Sloveniji, je ta šola prva — imata za sluge tudi občina in okrajni LO Sežana, ki sta vsem pomagala.

Ob zaključku šole so priredili akademijo z narodnimi plesi, za katero se je posebno potrudil tov. Lojze Uršič. Več točk so morali poravnati. Zdaj pripravljajo skupen izlet na državna posestva in kmečke delovne zadrage. V ta namen jim je KZ v Dutovljah dala 15.000 din.

★

Iz razgovora s tov. Troho, ki je vodil šolo, smo zvedeli precej podrobnosti, zakaj je šola dosegla že prvo leta tak uspeh.

V Dutovljah so se že več let trudili, kako bi organizirali podobno šolo, toda brez uspeha. Kje iskati vzroke? Mogoče se niso znali približati mladim ljudem. Kako vzbuditi pri mladini veselje do učenja in to veselje obdržati? Težko vprašanje. Tov. Troha je poskusil od hiše do hiše — in mladina se je vpisala. Ko so po drugih občinah počasi odpadali obiskovalci večernih kmetijsko-gospodarskih šol, je bilo v Dutovljah vedno več zanimanja.

Če bi bila šola imela večji prostor, bi bilo število obiskovalcev naraslo na sto in še več. To dokazuje, da so organizatorji tečaja znali prijeti na pravi strani.

Do jeseni, preden se bo začel drugi letnik, bodo fantje enkrat na teden imeli praktične vaje v različnih kmetijskih delih, dekleta pa v gospodinjstvu.

Po treh letih bodo vsi tisti, ki bodo šolo dobro izdelali, dobili naziv polkvalificiranega kmetijskega strokovnjaka. To jim bo odprlo pot do nadaljnjega študija na višjih kmetijskih šolah.

K. D.

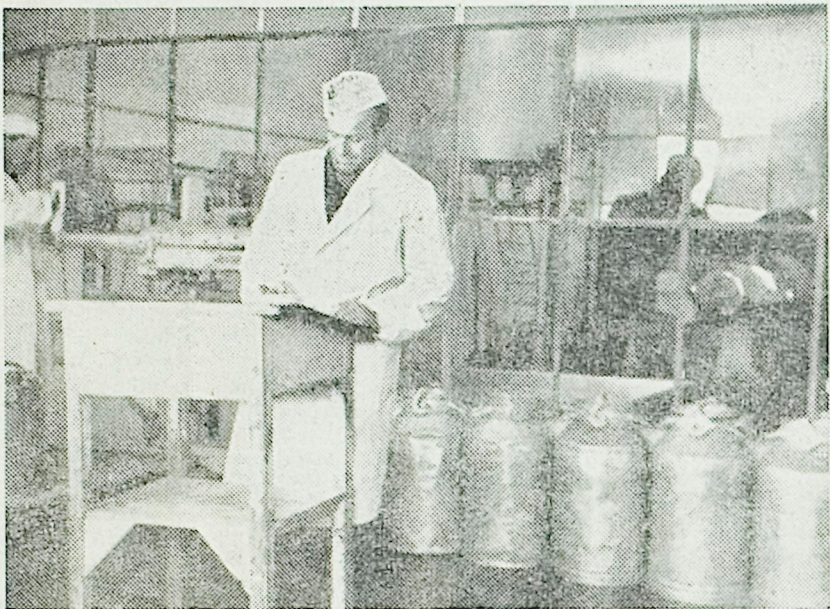
Mlekarna Zadrugnik v Ilirski Bistrici

V Ilirski Bistrici imamo najstarejšo trgovsko podjetje mlečnih izdelkov »Zadrugnik«. Mlekarna je bila registrirana že leta 1896 pri tedanjem C. kr. deželni sodišču v Ljubljani.

Dnevni promet mleka je od 9 do 12.000 litrov. Mlekarna oskrbuje z mlekom turistične centre severne-

Temu je vzrok neodgovarjajoče prevozno sredstvo. »Zadrugnik« si bo moral preskrbeti nov prevozni avtomobil, pa bo ta pomanjkljivost odpravljena. Lani je podjetje nabavilo največ jabolk v Srbiji.

V razpravi so se oglašili tudi zadrugniki iz Istre, ki so zaposleni v tamkajšnjih poslovalnicah. Predla-

V takih svetlih in čistih prostorih prevzemajo mleko

ga Jadrana: Opatijo, Lovran, Volovsko, Pulj, Piran in Izolo. Mleko razpošilja tudi v zdravilišča na Golnik, v Kranj, v Škofjo Loko in drugam. Dnevno predela od 200 do 300 litrov mleka v tehnični »kazein«, ki popolnoma odgovarja uvoženemu holandskemu.

»Zadrugnik« ima 94 uslužbenecv, več poslovalnic, te celo na Reki in v Pulju. Poleg mleka prodaja čajno maslo, sadje, zelenjavo, umetna gnojila, krmila, stroje itd.

Pred dnevi so se vsi delavci »Zadrugnika« zbrali v sindikalni dvorani, da bodo slišali zahvalo in napake starega delavskega sveta in izvolili novega. Slišali so poročilo o finančnem poslovanju, o nabavljanju različnih kmetijskih pridelkov, sadja, zelenjave, krompirja in drugega. Dogodilo se je, da so prejeli celo pokvarjen in gnil krompir.

gali so, da bi »Zadrugnik« dobavljala poslovalnicam tudi pomaranče in limone.

Komercialist tov. Rebec je grajal nekatere poslovalnice, da nimajo točnih tehnik, ali pa ne pregledajo dostavljenega blaga. Tako pride večkrat do razlike v tehtanju.

Podjetje bo v kratkem dobilo posebne zaboje za razpošiljanje čajnega masla. Vsi uslužbenci mlekarne so že dobili bele plašče in čepice. Prav tako so bili zdravniško pregledani na higienski postaji v Ilirski Bistrici ter pri TBC dispanzerju.

Po zaključeni razpravi na poročila so bile volitve novega delavskega sveta. Izvoljenih je bilo 17 članov. Sledila je zakuska in nato prijetna zabava.

K. D.

Se isto opoldne je dobila Agatja Semjonovna Popova pri kosilu v hotelu »Tadž Mahala« šifrirano brzojavko iz Khandve. Zvečer je vstopila na biviš postaji Viktorja Terminus v vagon prvega razreda osrednjeindijskega brzovlaka nam že znana svetlola dama s kakor nebo modrimi očmi. Indijskiemu spremljniku je pokazala vozni listek do Agre. V Khandvi je naslednje dopoldne prisel k njej moški v beli tropski obleki, ki ji je ob vstopu v oddelke pomnilivo pomežiknil.

Lov za nič slutečima zaljubljenca se je začel z vso resnostjo.

7. poglavje

RESITEV

Če bi Ivan in Dolores vedela, da jima z naslednjem brzovlakom sledita Agatja Semjonovna Popova in Sam Brown, bi se kaj lahko izognila njenemu zasledovanju. Na eni večjih postaj bi izstopila, presedla v brzovlak, ki pelje v nasprotno smer in oba moskovska agenta bi v Agri zaman iskala njune sledi. Tako pa ju je ločilo od obeh zasledovalcev le štirindvajset ur časa in sicer po zaslugi njunega nedavnega gostitelja, oziroma njegove klepetavosti. Vse to obema zaljubljenca ni bilo znano.

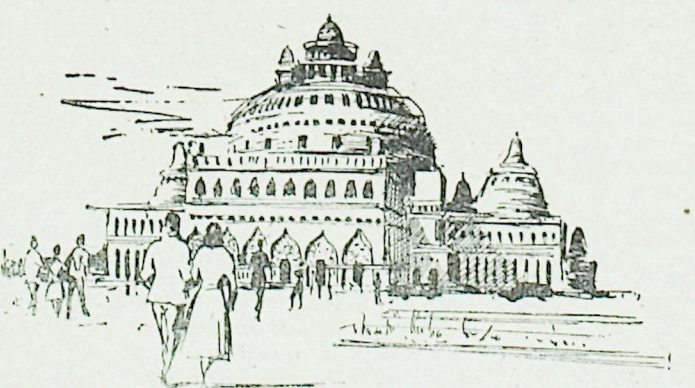
Ivan je živel v prepričanju, da bi padel v Bombayu naravnost v naročje Agatje Semjonovne Popove, če bi se odločil za povratek in nadaljevanje svoje poti v neznano usodo iz Bombaya. Njegovo prepričanje je bilo pravilno, kajti Agatja je predvidevala tudi to možnost in po njenem ukazu so ogleduhi na skrivaj nadzorovali odhod sleherne ladje in slehernega letala iz Bombaya.

Po daljšem premisleku se je zato odločil za pot v Avstralijo preko najjužnejšega konca Indije in Ceylona. Ni pa mogel vedeti, da ga v Agre že lahko doleti maščevanje doverajšnjih gospodarjev...

Po trinajsturni vožnji se je bombayski brzec ustavil v Agri. Ze v vlakcu sta Ivan in Dolores zvedela, da je v

mestu mnogo občudovanja vrednih spomenikov islamske gradbene umetnosti, med njimi tudi Tadž Mahal, v katerem je Ivan prebival s tajnico polkovnika NKVD Kudrnjaceva.

V mestu sta srečala številne tujce, večinoma evropske in ameriške potnike, ki so jih privabile zgodovinske in umetnostne znamenitosti Agre. Ivan je seveda v vsakem tujcu videl moskovskega agenta, o čemer pa ni črnil Dolores niti besedice, da je ne bi vznemirjal. Zato je sklenil z

naslednjim vlakom odpotovati v Madras in dalje na Ceylon. Se le na ladji bosta sredi širnega morja zopet popolnoma na varnem!

Dolores je že v Bombayu predlagala Ivanu, naj jo spremlja na njen dom ob Rio Fuerte v Mehiki. Z njenim predlogom pa se žal ni mogel strinjati. Čim bi njegovi doverajšnji ukazovalci odkrili, da je v njeni družbi, jim ne bi bilo težko ugotoviti njenega domačega kraja in tako bi se oba ujela v lastno past, oziroma v mreže njihovih tamkajšnjih agentov.

Spomnil se je usode, ki je doletela med obema vojnoma v Mehiki Trockega. On sicer ni bil Trock, toda podobna

RADIO · OGLASI · OBJAVE

Najnovejši programi

Sobota, 10. IV.: 14.15 Šport doma in po svetu — 14.40 Poje ženski kvintet Radia Ljubljana — 17.30 V plesnem ritmu — 17.45 Dalmatinske narodne — 21.00 Melodije in ritmi za zabavo in ples — 21.30 — Zbrano cvetje z domače grede — 22.00 Z mikrofonom po Primorski: Barka.

Nedelja, 11. IV.: 8.15 Slov. narodne — 8.30 Za naše kmetovalce — 9.15 Mladinski tednik — 13.45 Glasba po željah — 15.00 Z mikrofonom po Primorski: Barka — 16.00 Obiskali smo pevske zборе na Primorskem — 16.30 Promenadni koncert — 18.30 — 30' veselih ritmov za nedeljski večer.

Ponedeljek, 12. IV.: 11.30 Našim ženam — 13.45 Lahka in zabavna glasba — 14.40 Slovenske narodne v priredbi A. Stanka poje D. Filipič, Greta Ložar in F. Koren — 17.00 Zabavne melodije vam izvaja orkester: Makedonske in Srbske narodne pesmi in plesi — 18.15 Pisan ponedeljkov glasbeni mozaik — 22.15 Plesna glasba.

Torek, 13. IV.: 13.45 Lahka in zabavna glasba — 14.30 Kulturni razgledi — 14.40 Igrajo vam štirje fantje — 17.00 Melodije iz filma »Brodvajske melodije« — 17.40 Narodne pesmi hrvaškega Zagorja — 18.30 — Orkester — melodija — ritem: spored plesnih melodij — 20.00 — R. Wagner »Tristan in Izolda«, opera v 3 dejanjih — 22.50 Od melodije do melodije.

Sreda, 14. IV.: 11.00 Šolska ura: Od splava do prekoceanske ladje — 13.45 Lahka in zabavna glasba — 14.30 Od Triglava do Jadrana — 14.40 Poje mladinski pevski zbor tolimskega učiteljskega p. v. M. Pirnika — 17.00 Melodije iz operet in filmov — 17.30 S plesi in pesmijo po Jugoslaviji — 18.15 Za vsakogar nekaj — 21.00 S knjižne police — 22.20 Domači in tuji ansamblu vabijo na ples.

V cvetu mladosti nas je zapustila

V četrtek 25. marca je presunila vse prebivalce Sela in okolice žalostna vest, da je umrla v Ljubljani v bolnišnici tov. Štukovt Milena. Bila je splošno znana in zelo priljubljena tovarišica, članica ZK in med NOB hrabra in požrtvovalna kurirka.

Na njeni zadnji poti smo jo spremlili v nedeljo, 28. marca. Udeležba na pogrebu je bila velika, darovali so tudi 22 vencev. Od pokojnice se je ob odprtem grobu poslovil tov. Leban Anton, vaški pevec so zapeli v slovo nekaj žalostnik. Ob takem slovesu od mladega dekleta se je vsakomur orosilo oko.

S. Pečin

22.00 Janez Matičič: Preludij, arja in nokturno; Marko Tajčević: Balada Petrice Kerempuha — 22.25 Lahkih nog naokrog.

CEPAK MARTA, rojena dne 26. IV. 1933 v Rižani št. 21, stanujoča v Izoli ulica Estero št. 30, je izgubila osebno izkaznico, izdano od Okrajnega ljudskega odbora Sežana in jo razglašala za neveljavno.

Potrebujemo

SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJO

s takojšnjim nastopom. Ponudbe na upravo lista.

»PERLA« je najboljša loščila za čevlje.

POTROŠNIKI, zahtevajte vedno loščila za čevlje znamke

»Perla«

Industrijsko podjetje

»SALVETTI«

PIRAN

Realitetna agencija Koper

je lastno komisijsko trgovino, kjer bo sprejemala v komisijsko prodajo vse vrste blaga in razne predmete.

V PRODAJI IMA ZE

DIESEL MOTOR

z elektrogeneratorjem tipa DG 501, 15 kva, 400/231 V 1500 obr. v min. Cevlarski šivalni stroj znamke »Singer«.

Sedlarski šivalni stroj znamke »Jax« ter nekaj šivalnih strojev.

»Strešno opeko vagonke pošiljke dobavlja takoj

»ANGROGRADJA«

Ljubljana, Sv. Petra c. 18.

Mednarodnega jezika

ESPERANTO

se lahko hitro naučite v našem dopisnem tečaju. Ako pošljete znamke za poštino, Vam pošljemo brezplačno na ogled prve lekcije.

Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva 7/I.

TELESNA VZGOJA

šport - šah

Zahodna slovenska nogometna liga

Pomembna zmaga koprške Aurore

V nedeljo je bilo na sporedu drugo kolo spomladanskega dela prvenstva v zahodni skupini slovenske nogometne lige. Najvažnejša tekma je bila v Kopru, kjer se je domača Aurora srečala z drugim moštvom Odreda in ga popolnoma zasluženoma premagala s 3:0 (1:0). Tekma je privabila na igrišče veliko število gledalcev, ki pa so bili povsem razočarani zaradi slabe igre ljubljancev. Glede na raztrgano in malomarno igro gostov in številne priložnosti, ki jih domači napadalcii niso znali izkoristiti, je zmaga Aurore izražena s prenikzo številko. Pri Odredu moremo pohvaliti le branilca Medveda in Ruparja, ki sta se edina odlikovala s poštrevovalno igro.

Domačini so vso tekmo igrali poštrevovalno in borbeno. Posluževali so se dolgih pasov, kar je popolnoma razbilo tehnično nekoliko boljše enajstoročje Odreda. V drugem polčasu so Odredovci igrali le z desetimi igralci, ker je bil Kumar poškodovan, vendar to ni bil glavni vzrok njihove slabe igre. Med domačini moramo predvsem pohvaliti krilsko vrsto, v kateri so se odlikovali Orlati, Santin in Perini. V napadu je bil najboljši Norbedo, ki je tudi zabil dva gola, odlikoval pa se je tudi Favento. Poljšak je bil nekoliko slabši kot v prejšnjih srečanjih, vendar je poslal nekaj zelo uporabnih žog srednjim napadalcem.

Tekmo je dobro sodil Kravanja iz Kopra.

Druga najvažnejša tekma tega kola je bila v Piranu, kjer so se domačini srečali z Brankom iz Nove Gorice. Pirančani so slavili zasluženoma zmago 4:1 in tako popravili neugoden vtis zaradi visokega poraza, ki so ga doživeli preteklo nedeljo z drugim moštvom Odreda.

V Postojni je domače moštvo visoko porazilo Domžale s 5:0. Rezultat so dosegli že v prvem polčasu. S to zmago se je Postojna nevarno približala obema vodečima na tabeli Piranu in Aurori.

Prihodnjo nedeljo bodo na sporedu naslednja srečanja: Na Jesenicah: Jesenice — Piran, v Solkanu: Brank — Aurora, v Ljubljani: Odred B — Postojna in Slovan — Krim ter v Domžalah: Domžale — Železničar.

Tabela zahodne slovenske lige pa je do prihodnje nedelje naslednja:

Piran	9	6	1	2	25:10	13
Aurora	9	6	1	2	23:11	13
Postojna	10	5	0	5	23:17	12
Slovan	9	5	2	1	25:16	12
Brank	10	5	1	4	23:22	11
Železničar	9	4	2	3	20:15	10
Krim	10	4	2	4	21:19	10
Jesenice	10	3	1	6	17:27	7
Domžale	10	0	0	10	6:37	0
(izven konkurence)						
Odred B	11	5	3	3	34:17	13

REZULTATI TEKEM I. ZVEZNE LIGE

V sredo so odigrali 22. kolo I. jugoslovanske zvezne lige.

Rezultati so bili naslednji:

Dinamo — Rabotnički	5:0
Hajduk — Partizan	2:2
Spartak — Proleter	2:4
BSK — Crvena Zvezda	1:1
Odred — Lokomotiva	1:2

Po teh tekmah je na prvem mestu zagrebški Dinamo s 33 točkami pred Crveno Zvezdo z 32 t. ter Hajdukom in Partizanom, ki imata po 31 točk.

SEZANA — TOLMIN 4:3

V nedeljo se je v Sežani domače nogometno moštvo pomerilo v prvenstveni nogometni tekmi z moštvom Tolmina in zasluženoma zmago s 4:3. V prvem polčasu so gostje zaradi nesigurnosti domače obrambe vodili s 3:1, v drugem polčasu pa so bili Sežanici popoln gospodar na igrišču. V tolminskem moštvu so je najbolj odlikovala obramba, zlasti vratar med domačim moštvom, ki je v celoti zadovoljilo, pa moramo omeniti zlasti

Planinška, Kranjca, Škula in Paradiza.

Tekmo bi moral soditi delegirani sodnik, ki pa ni prišel. Moštvi sta se sporazumeli za tov. Škulja iz Tolmina, ki pa je svojo nalogo slabo opravil in je sodil zlasti na škodo domačinov.

V predtekmi je mladinsko moštvo Tolmina premagalo mladinsko moštvo Sežane z 1:0.

V okviru primorskega prvenstva sta se v nedeljo srečali v Ajdovščini Zarja (Bazovica) in Ajdovščina. Zmagali so gostje z 2:1.

S. Ž.

17. APRILA BO V KOPRU VELIK ODBOJKARSKI TURNIR

Okrajna zveza TVD Partizan v Kopru bo organizirala 17. in 18. aprila v Kopru velik odbojkarški turnir, na katerem bodo sodelovala verjetno vsa društva Partizan iz koprškega okraja. Na turnir bodo povabili tudi društva iz Mareziga in Sečovelj, čeprav ju še niso formalno ustanovili.

Odbojkarški turnir bo na izpadanje po Davis-cup sistemu. Vsako društvo lahko prijavi tudi po več ekip (moških in ženskih). Zmagovalec bo prejel lep pokal.

Ob tej priložnosti bo tudi otvoritev preurejenega letnega telovadišča koprškega Partizana. Na telovadišču bodo uredili prostor za odbojko in košarko ter namestili telovadila.

Najprej moramo pomesti pred domačim pragom! Tako pravi star slovenski pregovor. Neki dan sem šel na ogled v Dekane, da vidim, kako napreduje zidanje tovarne ključavnice in hladilnice za koprski »Fructus«. Vzpel sem se tudi v stari del vasi, da si pogasim žejo v oštariji. Dekančani so me hitro spoznali in me zmerjali, da jih redko obiskujem. Neka žena je za mano kričala: »Vane, počakaj tu, anmalu, mi buoš nekej špejgerau. Sem dobila onu pismu s Kuapra, ma me zastropim, kej čejo od mene, de mi morde za kakšne tase plačat.« Odprem pismo in se ne morem prečuditi. Nabavno prodajno podjetje »Inter Europac« vabi Dekančanko v italijansčini, naj dvigne pri njih neki zavoje. Povedal sem ji, da jo čaka v »Inter Europac« paket. Ženi- ca se je jezila in rekla: »De bi jih oštja, pa kej mi ne znajo za pisat tu po slovensko. Kej ne zna- jo u tisti Evropi, de smo u Dekanih Slovenci?« Rekel sem, da ima prav in da bom interveniral, ko bom šel v Koper.

Drugi dan sem šel v Koper mi- mo Smedele, tam kjer se je vsi- dral »Slavnika« s svojimi »korjera- mi« in kamjoni. »Hej, Vane, pridí k nam, da te okregamo. Kaj si zadnji bot pisau od tistega kamjo- na iz svetoantonske zadruga, de ga nečemo popraviti jenu de pr nas leži vže od jeseni. Ti bomo mi špejgerali, kdu je kriju.« Ni mi ostalo drugega kot ubogati, ker bi drugače mislili, da nisem pravičen in da držim s svetoantonsko zadrugo.

Ogledali smo si ta kamjon z vseh strani, kakor se ogledujejo krave na semnjih. Reči moram, da je re- več v žalostnem stanju in se mi je smilil. Povedali so mi, da se je dva meseca pral na dežu in snegu, burja ga je sušila in »peglala«, to-

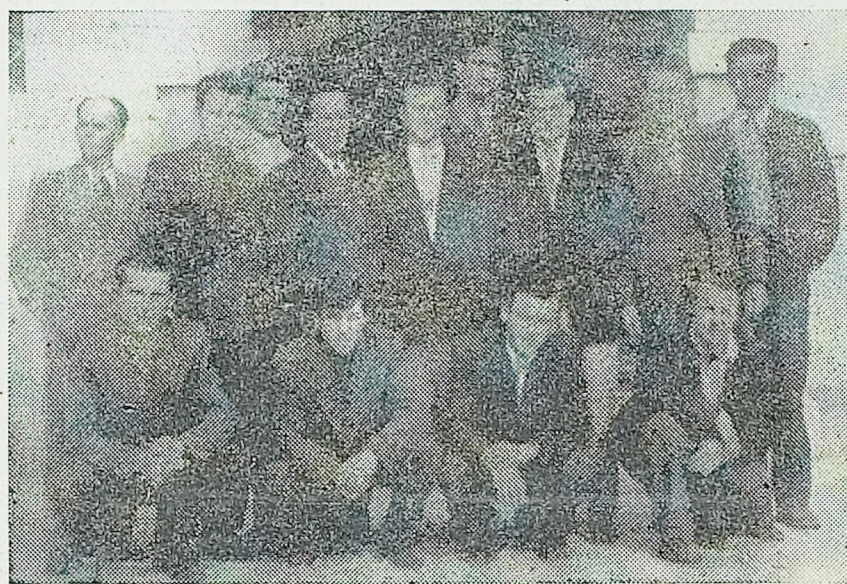
lovadno orodje in priprave za po- samezne lahkoatletske panoge. Te- lovadišče že več tednov urejajo de- lavci, pomagajo pa jim tudi člani Partizana s prostovoljnimi delom in pripadniki JLA.

CERKNO — SREDNJEŠOLSKI PRVAK PRIMORSKE V ODBOJKI

V Postojni je bilo te dni srednje- šolsko prvenstvo v odbojki, ki so se ga udeležile reprezentance Nove Go- rice, Idrije, Tomaja, Tolmina, Ilir- ske Bistrice, Ajdovščine, EGS Cer- kno, Nove vasi in Postojne I. in II. Glavni favoriti so bili lanskeletni prvaki Postojna I., Cerkno in Nova Gorica. Po zanimivih borbah je moralo moštvo Postojne v finalni tekmi prepustiti naslov prvaka Cerknemu. Tretje mesto je osvojilo moštvo Tolmina, četrto Postojne II, peto Ajdovščine, šesto Idrije, sedmo Nove gorice itd. Med ženskimi eki- pami je osvojilo prvo mesto Postoj- na, drugo pa Nova Gorica.

Udeležba na letošnjem srednje- šolskem prvenstvu Primorske je bi- la večja kakor kdaj koli prej, pa tudi v kvaliteti igre je bilo opazi- ti napredek.

S. Č.

Udeleženci s IV. šahovskega prvenstva Primorske

BARBA VANE PRAVI...

da po knivdi uprave zadruga iz Sv. Antona in zavarovalnice. »Slav- nika« je čakal na denarce, ker se brez teh ne da kupiti nadomestnih delov. S popravili tudi niso mogli začeti, ker niso vedeli, kdo bo to plačal. Ko je bilo pa denarno vpra- šanje rešeno, so se na ubogi kami- on vrgli vsi mehaničarji, kovači in »fabararji«. Menjali mu bodo vse, od repa do zobovja, tako la- bo lahko že v prvi polovici tega meseca sopihal in vzemirjal mirne ljudi po naših cestah.

V Kopru mi pa niso znali niče- sar novega povedati. Pripravljajo se na turistično sezono, zato poprav- ljajo v naglici kopališče in zračno telovadišče »Partizana« ob morju, v hotelu »Triglava« so vse natakane in natakarka iz okraja napravili z odličnim uspehom izpit iz nizozem- ščine, nemščine, francoščine in an- gleščine. Komisija je ugotovila le pri nekaterih, da izgovarjajo angle- ščino s kitajskim akcentom.

Iz Strunjana sem pa dobil dopis, ki pravi, naj v smislu 13 tiskov- nega paragrafa, člen 69 objavim na istem mestu in s istimi črkami tale popravek: »V Strunjanu ni res, da se film trže, bliskava, vrti narobe, preneha govoriti, ko drugi godnja- jo. Res je samo to, da mora ope- rater menjati štirikrat rolo. Gledalci in poslušalci ne plačajo vstopnice po 40 dinarjev, kakor je na tem mestu pisal Vane, pač pa samo 30 dinar-jev. Z globljim spoštovanjem!« Ta- ko na tem mestu popravilam nelju- bo znato, ki se mi je vgnezdila v glavo pri zadnji svetovni reporta- ži. Mislim, da je temu krivo strun- jansko vino, ki človeka spravi ob pamet, če ga premalo popije.

Prejeto soboto so me prijatelji vzeli z »veturo« na izlet v Ilirsko Bistrico in Vremsko dolino. Bilo je imenitno. Povsod nas je prega- njala pomlad, le od Kozine do Pod-

Vižintin zmagal na kolesarski dirki Reka - Ilirska Bistrica - Reka

V nedeljo se je v Istri pričela ko- lesarska sezona. Prvo dirko je or- ganiziral reški kolesarski klub za mladinski pokal Stojan. Dirka je bila na progi Reka — Ilirska Bi- strica — Reka v dolžini 76 kilo- metrov. Zmagal je Vižintin, član koprškega Proleterja, ko je v fi- nišu pustil za seboj Brajana iz Re- ke in Mattossija iz Pule. Podrob- nejši rezultati: 1. Vižintin (Prole- ter) dve uri 28 minut 37 sekund, povprečna brzina 30 kilometrov in 868 metrov na uro. 2. Brajan, Reka, zaostal za eno kolo. 3. Mattossi (Pu- la) za dve kolesi. 4. Istič iz Pule sedem sekund zaostanka, peti je bil

Fatur iz Reke, šesti Bergant iz Ljubljane, sedmi Starčević iz Reke in tako dalje. Člani pa so tekmo- vali na 88 kilometrov dolgi progi Reka — Podgrad — Bistrica — Reka. Zmagal je Mihelovič, član Ilirije iz Ljubljane, ki je pustil za seboj za šest sekund Koprčana Mi- klavčiča in Kisiča iz Karlovca. Na tekmovalnih je nastopilo 35 kolesarjev iz osmih društev. Stojanov pokal je osvojila reška grupa.

TEK ČEZ DRN IN STRN V SV. NIKOLAJU

V nedeljo je organiziralo TVD Partizan iz Kopra izlet v Sv. Ni- kolaj, ki se ga je udeležilo nad 120 pripadnikov društva. Ob tej pri- ložnosti so izvedli spomladanski tek čez drn in strn v različnih skupi- nah. V skupini mladink in članic je zmagala Parovel Rosalija, v sku- pini članov in mladincev Tome Bogdan, v skupini pionirk Radin Eda in v skupini pionirjev Žerjal Zoran. Na krajši progi so tekmo- vali tudi moška in ženska deca ter cicibanji.

Uspela telovadna akademija v Piranu

TVD Partizan v Piranu je prire- dil preteklo soboto redno letno te- lovadno akademijo v gledališču Tartini. Na sporedu je bilo 19 točk, ki so obsegale proste vaje, vaje na rodu, preskoke, raznoterosti, na- rodja, preskoke, raznoterosti, na- džiudžits in boks. Zlasti so ugaja- li gojenci šole gluhonemih otrok, ki so navdušili občinstvo z dvema do- vršeno izvedenima točkama stilizi- ranih narodnih plesov. Prav do- bri so bili tudi pionirji in pio- nirke. Vso pohvalo zaslužijo tu- di inštruktorji tovariši Maršič, Kocjančič in Djerđjevič. Pri izvedbi akademije je sodelovalo nad 80 pri- padnikov društva. Društvo bo z istim programom gostovalo v nede- ljo, 11. aprila v Kortah.

Vsa društva Partizan v koprskem okraju se tudi skrbno pripravljajo za letošnji tretji republiški zlet v Ljubljani in za okrajni nastop, ki bo v Kopru. Predvsem vadijo pro- ste vaje.

Društva Partizan bodo sodelovala tudi na slovensko-hrvaškem mla- dinskem festivalu, ki bo od 13. do 20. junija v koprskem in bujskem okraju. Na zaključnih prireditvah v Kopru bo tudi več telovadnih in športnih nastopov. Prireditelji upa- jo, da bosta ob tej priložnosti od- igrali nogometno tekmo dve najvid- nejši jugoslovanski nogometni mo- štvu (Hajduk - Dinamo ali Hajduk - Partizan).

SPORTNE ZANIMIVOSTI

V zadnjih letih naskakuje vedno več ekspedicij iz raznih delov sve- ta zaledenole vdhove Himalaje. Med najtežje dosegljive vrhove na svetu spada gorski velikan, ki nosi oznako K 2 in je drugi najvišji vrh na svetu. Doslej je to goro skušalo osvojiti že šest ekspedicij, toda ne- leni se ni namera posrečila. Letos bodo poskušali svojo srečo italijan- ski alpinisti, ki so se zelo skrbno pripravili. Prvi del italijanske eks- pedicije je te dni odpoval z motorno ladjo iz Genove v Azijo.

Argentinski padalec Oswaldo Da- nieli je prekosil svetovni rekord v skoku s padalom v zaporednih sko- kih, ki ga je imel doslej Jugoslo- van Janko Lutovac. Lutovac je nam- reč skočil 132 krat zaporedoma s padalom iz letala, Danieli pa je skočil 142 krat.

SAH

Pionirji v Ilirski Bistrici redno šahirajo in se pripravljajo na tek- movanje, ki bo 14. aprila. Želeli bi, da bi uvedli šahovske kroške v vseh šolah, saj je ta igra najboljše sred- stvo, da odtegnemo mladino raznim škodljivim vplivom.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stofa — Tiska tiskarna »Jadrane« v Kopru

Naslov uredništva in uprave: Koper Santorjeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2

Letna naročnina 500.— din, pol letna 250.— din, četrtletna 130.—